

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Korejská válka a Československo

Michal Krametbauer

Plzeň 2017

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Moderní dějiny

Diplomová práce

Korejská válka a Československo

Michal Krametbauer

Vedoucí práce: prof. PhDr. Aleš Skřivan, Ph.D.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2017

Touto cestou bych rád poděkoval prof. PhDr. Skřivanovi, Ph.D. za vedení mé diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	7–8
Geneze korejského konfliktu a vznik dvou států.....	9–12
Problematické sjednocování poloostrova.....	12–14
Korejská republika.....	13–14
Korejská lidově demokratická republika.....	14–17
Korejská válka.....	18–21
Začátek bojů a ústup k Pusanskému perimetru.....	22–25
Vylodění u Inčchonu a osvobození Soulu.....	25–28
Pokus o sjednocení poloostrova pod taktovkou OSN.....	28–30
Čína vstupuje do války.....	30–32
Začátek problémů.....	33–36
Ztráta vítězných nadějí.....	36–39
Nucený odchod generála MacArthura.....	40–41
Nová tvář ve vrchním velení.....	41–42
Boje na začátku roku 1951.....	43–48
Rozhovory o příměří, aneb dlouhá cesta k míru.....	48–53
Reakce a úloha Československa v korejské válce.....	54–56
Odcestování prvního turnusu CHPPN.....	57–60
Druhá část československých lékařů během války v Koreji.....	60–63
Repatriační a dozorčí komise neutrálních států.....	63–65

Závěr.....	66–67
Seznam literatury.....	68–72
Přílohy.....	73
Resumé.....	74

1 Úvod

Korejská válka byla a je stále konflikt, který ve své době způsobil politické otřesy v nejvyšších kruzích. V dnešní době je možné se domnívat, že je tento konflikt zcela zapomenut, ale díky nedávným událostem je tomu naopak. Otázka Korejského poloostrova a dvou sousedních nepřátelských států bude nejspíše vířit diplomatické vody ještě nějakou dobu.

Tématikou korejské války se zabývám již od bakalářského studia v Českých Budějovicích, kde jsem napsal na toto téma bakalářskou práci. V této práci jsem srovnával dostupnou literaturu a dobové deníky: *Rudé Právo*, *Lidové noviny* a slovenskou *Pravdu*. Všechny tyto noviny prakticky kopírovaly vyjádření tiskových orgánů Sovětského svazu, Severní Koreje, Číny a Československa. V diplomové práci jsem se tiskovému materiálu snažil co nejvíce vyhnout, ale i přesto jsem použil článek z Lidových novin poukazující na klimatické podmínky v Severní Koreji.

Během psaní jsem se zaměřil zejména na první rok války tedy od dne 25. června roku 1950 až do přelomu června a července roku 1951. V tomto bodě končím vyprávění o bojových operacích na poloostrově, protože na frontě nedošlo k větším úspěchům na jedné, či druhé straně. Následně sleduji velice složitou situaci kolem rozhovorů a vyjednávání o příměří. Z hlediska dohody mezi Severní a Jižní Koreou byla nejdéletrvající jednání v otázce válečných zajatců. Kvůli této problematice musela být jednání několikrát zastavena. Uzavření vzájemné dohody mezi válčícími stranami znamenalo veliký diplomatický úspěch, avšak tento úspěch by nejspíše nebyl možný, kdyby J. Stalin stále žil. Jeho smrt znamenala výrazné uvolnění poměrů v satelitních státech, tím se pozornost Sovětského svazu zaměřila především na Evropu.

Poté svojí pozornost zaměřuji na sledování československé chirurgické polní pohyblivé nemocnice, která byla vyslána do Koreje až v průběhu roku 1952. V Koreji zůstávala vojenská nemocnice až do roku 1953. A po podpisu příměří v Panmunjonu dne 27. července roku 1953 byla tato jednotka předána pod záštitu ministerstva zdravotnictví. Pro sledování osudů československých lékařů jsem čerpal ze studií Dr. Vladimíra Piláta a čerpal jsem z materiálu ve

vojenském historickém archivu.

V textu jsem pro výčet bojových operací vycházel zejména z amerických publikací, které jsou mnohdy vydané samotnou americkou armádou a v některých případech fungují jako studijní materiál americkým vojákům. Takto mohu vyzdvihnout zejména publikaci *Ebb and Flow* od amerického autora Billyho C. Mossmana, která podrobně mapuje konflikt mezi roky 1950 a 1951. Dalšími publikacemi zabývající se korejskou válkou jsou například: *South to Naktong, North to the Yalu* od Roye Applemana, nebo *Korejská válka* od Briana Catchpola, která je přeložena do češtiny. Tyto publikace jsou pouhým výčtem knih a studií, které byly k tématice korejské války napsány.

Po pramenné stránce byl velice nápomocný také archiv bezpečnostních složek, v němž jsou umístěny kádrové materiály několika osob, které měly odcestovat do Severní Koreje v rámci *Repatriační komise neutrálních států* (dále jen RKSJ) a také v rámci *Dozorčí komise neutrálních států* (dále jen DKSN) podléhající přísnému utajení.¹ Také to byly i internetové digitální projekty, kde můžeme nahlédnout do zákulisí politiky, proto jsem se v této práci snažil v co největší míře pracovat s těmito materiály. Zejména zajímavými jsem shledal dokumenty severokorejské, čínské a sovětské vlády, které jsou ve značné míře digitálně přístupné na internetových stránkách.²

Cílem v této práci je přiblížit korejskou válku, jaký to byl konflikt a jakým způsobem se angažovalo Československo. Díky nečekanému objevu diplomatických pramenů, mohu v této práci předložit i severokorejské válečné přípravy a faktickou podporu Sovětského svazu.

¹ Seznam vojenských osob v záloze k prověření, které mají odejet s vojenskou delegací do Koreje z r. 1953. Archiv bezpečnostních složek (dále jen ABS), Velitelství státní bezpečnosti Praha, karton Spisy HS StB 1953, sign. 310-111-8.

² Wilson center. Digital Archive. International History Declassified, <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/>.

2 Geneze korejského konfliktu a vznik dvou států

Konflikt, který na tři roky vypukl v Koreji, měl svoji genezi mnohem dříve. Na konci 19. století Korejský poloostrov náležel do civilizačního okruhu Číny. Problematické bylo, že o tuto oblast jevil zájem i Japonské císařství. V roce 1893 propuklo na poloostrově rolnické povstání, které se vládnoucí elita rozhodla potlačit za pomoci Číny. Ve stejné době se v přístavu Inčchon vylodil japonský expediční sbor, který byl dopraven do Koreje, aby v případě nutnosti bránil japonské vyslanectví v Soulu.³ Japonsko navrhlo, že dojde k reformování Koreje za spoluúčasti Číny, kdy obě země budou spravovat Koreu společně. Nicméně obě země začaly postupně na poloostrov posílat stále více vojáků.

Válka mezi Čínou a Japonskem začala 25. července roku 1894, když japonské námořnictvo potopilo čínskou válečnou loď s posilami.⁴ V dubnu roku 1895 byla Čína donucena podepsat mírovou smlouvu s Japonskem. Čína musela uznat úplnou nezávislost Koreje a dále Japonsku připadlo několik území včetně ostrova Tchajwan. Po porážce Číny se v této oblasti začínají prosazovat evropské mocnosti, které dopomohly k tomu, aby Japonsko slevilo ze svých požadavků vůči Číně.

Zejména Rusko využilo oslabení Číny k prosazení svých požadavků v Mandžusku.⁵ Rusko od roku 1897 okupovalo poloostrov Liaodong na severovýchodě Korejského poloostrova. Ruským záměrem bylo vybudovat přístav s přístupem do Tichého oceánu, který by byl provozuschopný po celý rok.⁶ Takto vznikl na poloostrově Liaodong přístav Port Arthur s pevností. Do přístavu byla téměř okamžitě přesunuta ruská pacifická flotila. Ruské zájmy v Číně se neomezily pouze na získání celoročního přístavu, ale také na stavbu železnic.

³ TREAT, J. Payson, *China and Korea 1885–1894*. In: *Political Science Quarterly* 49, 1934, 4, s. 541.

⁴ FUNG, Allen, *Testing the Self-Strengthening. The Chinese Army in the Sino-Japanese War of 1894–1895*. In: *Modern Asian Studies, Special Issue: War in Modern China* 30, 1996, 4, s. 1007.

⁵ NÁLEVKKA, Vladimír, *Stalinova hra o Zemi jitřní svěžesti. Korejská válka 1950–1953, Praha 2008, s. 20.*

⁶ Jediný ruský přístav u tichého oceánu byl Vladivostok, který ovšem v zimě zamrzal.

Pod ruským vedením vznikla v letech 1897–1903 čínská východní železnice, jejíž ochranou byli pověřeni ruští vojáci. Tím pádem se území kolem železnice stalo téměř součástí Ruské říše. Vliv Rusů se ještě více utvrdil, když kvůli železnici vzniklo město Harbin, kde bylo umístěno vedení nově vzniklé trasy.

Vojenská přítomnost evropských mocností v Číně byla hlavním důvodem Boxerského povstání z roku 1899.⁷ Povstání sice vypuklo kvůli přítomnosti evropských mocností, ale paradoxně to vyvolalo opačnou reakci. Evropské mocnosti měly právo na zvýšení své vojenské přítomnosti v Číně. Po potlačení povstání v roce 1901 Rusko přislíbilo, že stáhne své vojáky z Mandžuska, nicméně se tak nestalo. Vojenská přítomnost v Mandžusku a rozpínavost na Korejském poloostrově byla hlavní příčinou dalšího konfliktu v této oblasti. Rusko-japonská válka začala dne 7. února 1904 překvapivým útokem japonského námořnictva na nepřípravené lodě Ruské říše, které byly zakotveny v přístavu Port Arthur.⁸ Současně s útokem na ruské loďstvo začala invaze Japonska na Korejský poloostrov. Válka mezi Japonskem a Ruskem se vyvíjela ve prospěch Japonska. Po zničení ruské dálnévýchodní flotily v Port Arthuru proběhlo obléhání samotného přístavu a dále několik střetnutí v Mandžusku.

Car Mikuláš II. poslal na pomoc baltskou flotilu, aby zvrátila průběh války ve prospěch Ruska. Zaostalost ruského válečného námořnictva se později projevila v poslední bitvě této války. Námořní bitva u Cušimy v roce 1905 ukončila tento konflikt. Dne 5. září roku 1905 byla podepsána mírová smlouva v Portsmouthu, ve které Rusko souhlasilo s odchodem z Mandžuska a Korea byla včleněna do japonské sféry vlivu.

⁷ NA, Sang Hyung, *The Korean-Japanese Territorial Dispute Over Dokdo/Takeshima*, Monterey 2007, s. 28.

⁸ Tamtéž, s. 37.

Japonsko vítězstvím nad ostatními oponenty v této oblasti získalo rozhodující vliv pro konečné obsazení Korejského poloostrova. Ve stejném roce, kdy byla podepsána mírová smlouva s Ruskem, došlo k podpisu dohody mezi Velkou Británií a Japonskem. Tato dohoda jasně ustanovuje vrchní postavení Japonska v Koreji.⁹

Díky výsostnému postavení na poloostrově začalo Japonsko brzy s absolutním ovládním Koreje, které vyvrcholilo roku 1910, kdy byla vyhlášena Korea japonským protektorátem a byla anektována. Rok 1910 byl ve vývoji Korejského poloostrova důležitým milníkem, který prakticky znemožnil do budoucna další ucelený vývoj jednotné Koreje.

Druhá světová válka a její boje, jak na Evropském kontinentu proti nacistickému Německu, tak i další oblast bojů v Tichomoří proti císařskému Japonsku, spustila sled událostí, které rozhodly o rozdělení poloostrova na dvě spojenecké okupační zóny. Konference, která proběhla v Káhiře v roce 1943, otevřela otázku budoucnosti Korejského poloostrova. Korea měla být podle *Káhirske deklarace* osvobozena a osamostatněna. *Jaltská konference*, která se konala v únoru roku 1945, ovlivnila budoucnost poloostrova ještě více. Jedním z jejích výsledků bylo, že Sovětský svaz po porážce Německa vyhlásí válku Japonsku. Japonsko na možný útok Sovětského svazu nebylo vůbec připraveno, jelikož samo bylo velice vyčerpáno válkou se Spojenými státy.

Sovětský svaz vyhlásil válku Japonsku 8. srpna roku 1945.¹⁰ S tím souvisel rychlý vstup sovětských ozbrojených sil do Mandžuska. Japonské jednotky umístěné v Mandžusku nepředstavovaly pro Sověty žádnou překážku, takže během několika dnů bylo celé Mandžusko ovládáno rudou armádou. Dne 10. srpna roku 1945 přišlo Japonské císařství s nabídkou kapitulace. Americká vláda navrhla, aby japonské jednotky na Korejském poloostrově kapitulovaly do sovětských i amerických rukou.

⁹ IYENAGA, Toyokichi, *Japan's Annexation of Korea*. In: *The Journal of Race Development* 3, 1912, 2, s. 202.

¹⁰ KOH, B. C., *Dilemmas of Korean Reunification*. In: *Asian Survey* 11, 1971, 5, s. 477.

Za demarkační linii postupu jednotlivých armád byla určena 38. rovnoběžka protínající Korejský poloostrov. Na sever od demarkační linie se nacházely sovětské jednotky, na jihu se měly nacházet jednotky Spojených států amerických. Tento návrh byl včleněn do generálního rozkazu číslo jedna,¹¹ který definoval oblasti odpovědnosti za kapitulaci posledních japonských jednotek.

Rozkaz jako takový byl uveden v platnost dne 2. září roku 1945 generálem Douglasem McArthurem, nejvyšším armádním představitelem na Japonských ostrovech.¹² Dne 8. září roku 1945 začaly přicházet první americké jednotky na Korejský poloostrov a následující den obdržely kapitulaci posledních japonských jednotek nacházejících se jižně od demarkační linie. Hlavními armádními představiteli byli na severu Ivan Michajlovič Čist'jakov a na jihu John Reed Hodge, kteří se tak stali hlavními mluvčími do domácí politiky obou okupačních zón.

2.1 Problematické sjednocování poloostrova

Po ustanovení dvou okupačních pásem se otevřela diskuze týkající se budoucnosti Korejského poloostrova. V polovině prosince roku 1945 se v *Moskvě* konalo setkání, kterého se účastnili zástupci spojeneckých států. Výsledkem tohoto shromáždění bylo, že proběhne americko-sovětská konference přímo v Koreji. Cílem této konference bylo ustanovení spojené americko-sovětské komise, jejímž úkolem bylo vyřešit dlouhodobé politické a ekonomické problémy. Následně měla Korea získat úplnou nezávislost.¹³

Konference obou mocností se opravdu v Koreji uskutečnila. Její první jednání proběhlo dne 16. ledna roku 1946 a poslední konferenční schůze se uskutečnila dne 5. února roku 1946. Během těchto jednání se začalo ukazovat, že oba státy ke korejské problematice přistupují zcela opačně. Američtí reprezentanti si představovali integraci obou zón do jednoho celku, zatímco představitelé Sovětského svazu viděli problematiku už jen jako koordinaci dvou oddělených okupačních zón. Kvůli protichůdným názorům došlo k vyřešení jen

¹¹ *General Order No. 1*. In: The Taiwan Documents Project (TDP) [online], [cit. 15. 1. 2017]. Dostupné z: <http://www.taiwandocuments.org/surrender05.htm>.

¹² U. S. Department of State, *The Record on Korean Reunification, 1943–1960*, Department of State Publication 7084, Far Eastern Serie, Washington 1960, s. 4.

¹³ Tamtéž, s. 5.

okrajových problémů, například výměna pošty, vyměření rádiových frekvencí a definování vojenských styků.

Dále vznikla podle dohody z Moskvy společná americko-sovětská komise, která měla pomoci se sjednocením země. Tato komise se sešla pouze dvakrát, nejprve dne 20. března roku 1946 a poté až 21. května roku 1947. Obě schůzky prakticky nevedly k vyřešení korejské otázky.

Po neúspěšných jednáních společné komise, navrhly Spojené státy americké, aby byla korejská otázka projednána na konferenci čtyř mocností: Číny, Sovětského svazu, Spojených států amerických a Velké Británie. Tento návrh přijaly všechny státy s výjimkou Sovětského svazu. Sověti návrh zamítli s odůvodněním, že se neslučuje s *Moskevskou dohodou*.

Přes veškeré snahy Spojených států amerických nebylo možné se v tuto chvíli dohodnout kvůli nové politice Spojených států amerických související se směrnicí NSC-68.¹⁴ Proto byla otázka osvobození a sjednocení Koreje přesunuta pod patronát Organizace spojených národů.

Valné shromáždění Organizace spojených národů (dále jen OSN) vydalo dne 14. listopadu roku 1947 rezoluci ohledně korejské otázky.¹⁵ V této rezoluci bylo jasně specifikováno, že dojde ke stažení okupačních sil z celého území poloostrova. Dále dojde k utvoření dočasné mezinárodní komise (*UNTCOK*), která zprostředkuje všeobecné volby.¹⁶ Tyto volby měly proběhnout nejpozději do 31. března roku 1948. Po volbách mělo dojít k ustanovení nové národní vlády, která by s pomocí komise začala spravovat Koreu.

2.1.1 Korejská republika

Po vyhlášení rezoluce došlo k utvoření mezinárodní výboru, který začal připravovat volby, sjednocení a osvobození Korejského poloostrova. Poprvé se tato rada sešla 12. ledna 1948 v Soulu. Téměř okamžitě po příjezdu byl radě

¹⁴ KOURA, Jan, *Americká strategie zadržování a její počáteční formulace v letech 1946–1950. Od Kennanova partikularizovaného přístupu k univerzalizmu NSC-68*. In: KOVÁŘ, Martin, DRŠKA, Václav (ed.), *Kapitoly z obecných dějin. Panu profesorovi s láskou...*, Praha 2014, s. 284.

¹⁵ *Rezoluce OSN A/RES/112(II) B*, United Nations [online], [cit. 15. 1. 2017]. Dostupné z: [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/112\(II\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/112(II)).

¹⁶ Komise měly být složena ze zástupců Austrálie, Číny, El Salvadoru, Francie, Kanady, Sýrie a Ukrajinské sovětsko-socialistické republiky.

odmítnut vstup na území okupovaná Sověty. I přes tento nedostatek začala komise připravovat volby, alespoň v jižní části poloostrova. Už dne 1. března roku 1948 oznámil nejvyšší vojenský představitel Spojených států amerických, že svobodné volby na jihu proběhnou nejpozději dne 9. května roku 1948.¹⁷ Volby v jižní části poloostrova nakonec proběhly dne 10. května roku 1948 a zúčastnilo se jich okolo sedmi miliónů voličů. Svůj hlas neodevzdalo pouze něco okolo 800.000 voličů.¹⁸ Na základě voleb bylo dne 31. května roku 1948 vytvořeno národní shromáždění, ve kterém byla ponechána třetina křesel volná pro zástupce ze severu. Hlavním cílem národního shromáždění bylo vytvořit novou republiku, proto byl dne 20. července roku 1948 zvolen I Sung-man¹⁹ prezidentem Korejské republiky a 15. srpna roku 1948 byla formálně inaugurována první vláda Korejské republiky.²⁰ Ve stejný den byla ukončena vojenská vláda Spojených států amerických na korejském území.

2.1.2 Korejská lidově demokratická republika

Politické zázemí bylo na severu poloostrova stále více orientované na Sovětský svaz a Čínskou lidovou republiku. Už během druhé světové války zde byla patrná přítomnost komunistů pod vedením Kim Ir-sena. Komunisté sváděli boje s Japonci především na hranicích s Mandžuskem.²¹

Během japonské kapitulace v roce 1945 působila na severní polovině poloostrova čtyři politická uskupení. Byli zde domácí komunisté, korejští komunisté, kteří přišli s rudou armádou. Dále populace, která přišla z Číny a na závěr nacionalisté. Pouze nacionalisté byli sovětskou okupační správou potlačeni a zbylé skupiny mohly nadále vyvíjet svoji činnost ve spolupráci s komunistickou stranou.

Nicméně komunistická strana si zde nejprve musela vybudovat silné pozice k vytvoření státu podle sovětského vzoru. Guvernérem byl jmenován nacionalista Cho Man-Sik. Sovětská okupační správa uložila Choovi, aby

¹⁷ GORDENKER, Leon, *The United Nations, the United States Occupation and the 1948 Election in Korea*. In: *Political Science Quarterly* 73, 1958, 3, s. 435.

¹⁸ Tamtéž, s. 447.

¹⁹ V literatuře se objevuje i v nesprávném českém přepisu Li Syn-man.

²⁰ U. S. Department of State, *The Record*, s. 10-11.

²¹ LEE, Chong-Sik, *Politics in North Korea. Pre-Korean War Stage*. In: *The China Quarterly* [ročník není], 1963, 14, s. 3.

ustanovil provizorní politickou radu a v pěti provinciích na severu vytvořil administrativní centra. Nově budovaná vláda sloučila nacionalisty a křesťanské demokraty, čímž začala vznikat v listopadu roku 1945 demokratická strana, která měla potenciál být nejsilnější politickou silou v zemi.

Přesto bylo jasné, že bude Choova administrativa brzy konfrontována se Sověty. Cho byl proti tomu, aby otázka sjednocené Koreje byla pod patronátem OSN.

Kvůli jeho neoblomnému postoji byl již v lednu roku 1946 sovětskou správou uvězněn. Jeho uvěznění způsobilo vlnu emigrace z řad nacionalistů na jih. Komunisté již v dubnu roku 1946 na uvolněná místa dosadili své kandidáty. Tím si strana výrazně polepšila v budování pozic. Obdobné osudy čekaly i ostatní skupiny, které nesplňovaly nároky sovětské moci na severu poloostrova. I domácí komunistická hnutí se neobešla bez vlny perzekucí. Bylo naprosto jasné, že hlavní postavení dostane právě Kim Ir-Sen spolu se svými následovníky, kteří přišli do Koreje se sovětskými vojáky.²²

Kim Ir-Sen přišel do Koreje v září roku 1945 a už 10. října byla za jeho pomoci a podpory rudé armády založena v Pchjongjangu severokorejská centrální kancelář korejské komunistické strany. Sovětská okupační správa si nechala vypracovat posudek, ve kterém bylo zmapováno politické spektrum na území severně od 38. rovnoběžky. V tomto posudku bylo řečeno, že počet komunistů na severu je více než 3.000, což je ovšem stále málo ve srovnání s 10.000 členy demokratické strany.

Ve všech pěti oblastech severní části poloostrova vznikaly průběžně komunistické provinční rady.²³ V tomto posudku také stojí, že by měl Kim Ir-Sen kandidovat na předsedu korejské komunistické strany, což by se ovšem neobešlo bez vytvoření centrální kanceláře komunistické strany.

²² Tamtéž, s. 4–6.

²³ *Soviet Report on Communists in Korea, 1945*, 1945, History and Public Policy Program Digital Archive [online], [cit. 17. 1. 2017]. Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/114890>

Pro úspěšné vytvoření jednotné komunistické strany muselo dojít ke sloučení všech komunistických hnutí, která na severu byla. V únoru roku 1946 došlo k vytvoření provizorního lidového komitétu, který byl předchůdcem budoucí vlády. V této radě se skloubila moc hlavních politických uskupení, tedy komunistů a stále ještě demokratické strany.²⁴ Následně po úspěšných jednáních mezi komunistickými frakcemi došlo v červenci roku 1946 k vytvoření jednotné Severokorejské dělnické strany.

V této nově vzniklé straně měl Kim Ir-Sen pozici místopředsedy. Bylo však jen otázkou času, než se z něj stane předseda, protože to byl právě *Kim*, který byl podporován sovětskou okupační správou. Musíme si uvědomit, že i když došlo k vytvoření jakési vlády tak nic by se neobešlo bez souhlasu Sovětů.²⁵

Ve dnech 28. – 30. srpna roku 1946 se uskutečnil první kongres Severokorejské dělnické strany. Na tomto kongresu pronesl Kim Ir-Sen proslov, ve kterém shrnul politickou situaci v zemi, chystané reformy a pohled na přítomnost Spojených států amerických na jižní polovině poloostrova. Kim Ir-Sen se v tomto vyjádření naprosto ztotožnil s komunistickou propagandou. Spojené státy americké byly obviněny z imperialismu.

Dále pak z toho, že z Koreje chtějí opět vybudovat kolonii pod vlastní správou. Bylo patrné, že mluví o celém poloostrově a ne jen o jeho jižní polovině. Kim prohlásil: *„Nícméně, Mnoho obtížností leží na cestě vytvoření demokracie v zemi, a náš boj je velmi náročný a komplexní. Je to kvůli agresivní armádě amerických imperialistů, která se nachází na jihu Koreje, snažící se z naší země udělat znovu kolonií, a protože skupina kolaborantů zdivočela, stali se z nich lokajové snažící se prodat Koreu imperialismu opět jako kolonii. Dnes americká vojenská vláda si monopolizuje veškerou moc a dělá vše, aby potlačila demokratické síly a získala tak základ pro reakci.“*²⁶

²⁴ LEE, Ch., *Politics*, s. 9.

²⁵ LEE, Chong-Sik, *Kim Il-Song of North Korea*. In: *Asian Survey* 7, 1967, 6, s. 379.

²⁶ *For the Establishment of a United Party of the Working Masses. Report to the Inaugural Congress of the Workers' Party of North Korea*, History and Public Policy Program Digital Archiv [online], [cit. 17. 1. 2017]. Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/123864>.

Bylo očividné, že veškerá vynaložená snaha o domluvu obou okupačních sil na poloostrově, tak jak to přednesla *Moskevská dohoda*, je za této situace zcela nemožná. Ve chvíli, kdy se otázkou sjednocené Koreje zabývala OSN, došlo na území severní Koreje k vlastnímu státopornému procesu.

O něco později než u jižního souseda proběhly jednostranné volby i na severu poloostrova, kde vše bylo pod taktovkou Sovětského svazu. Dne 9. září roku 1948 byla oficiálně vyhlášena Korejská lidově demokratická republika.²⁷

Zajímavostí bylo, že obě země tvrdily, že se voleb zúčastnila dostatečná skupina voličů ze severu i jihu a tím se volby staly legitimní pro celou Koreu. Toto tvrzení se však rozcházelo se skutečností. Problematickým se ovšem stalo, že oba nové státy měly v ústavách zakotveno, že jsou zástupci celého poloostrova.

Tím bylo fakticky zamezeno veškerým diplomatickým vztahům obou sousedů.²⁸ Otázku sjednocení Koreje nezavrhl ani jeden ze států u osmatřicáté rovnoběžky, ale jen Kim Ir-Sen byl ochoten kvůli sjednocení sáhnout po zbrani.

²⁷NÁLEVKA, V., *Stalinova hra*, s. 26

²⁸JANOŠ, Jirí, *Dokonale utajená Korea*, Praha 1997, s. 112.

3 Korejská válka

Válka mezi oběma státy by nejspíše nepropukla, kdyby nebylo specifického politického podhoubí. Ihned po skončení druhé světové války byly obě supervelmoci, tedy Sovětský svaz a Spojené státy americké, proti sobě. Během druhé poloviny 20. století vznikly tři teorie zabývající se příčinami a vznikem studené války. První dvě teorie svalují vinu na jednu nebo druhou stranu. Poslední teorií, tak zvanou post revisionistickou se ve svém díle zabýval John Lewis Gaddis, který připisuje vinu na vznik konfliktu oběma stranám, ale dodává, že role Spojených států amerických byla obranného charakteru.²⁹

Retrospektivně můžeme s jistotou tvrdit, že neschopnost spolupráce obou supervelmocí byla příčinou a důsledkem bylo vypuknutí korejského konfliktu a nasazení amerických ozbrojených sil na Korejském poloostrově. Během procesu formování dvou nových asijských států na Korejském poloostrově došlo k událostem, které měly výrazný dopad na eskalaci už tak nesmírně složité situace.

Například 22. února roku 1946 napsal americký velvyslanec v Moskvě George Frost Kennan tak zvaný „*Dlouhý telegram*“.³⁰ Tento dokument se posléze stal jedním z klíčových k utváření politického klima poválečného světa.³¹ Mimo jiné také projev Winstona Churchilla v americkém Fultonu ze dne 5. března roku 1946. V tomto proslovu poprvé zazněl termín „*Železná opona*“ a nutnost jednotného postupu Spojených států amerických a Velké Británie proti komunismu.³² Oba tyto příklady poukazovaly na novou americkou politiku vůči Sovětskému svazu.

Administrativa amerického prezidenta Harryho S. Trumana začala prosazovat „*politiku zadržování*“, která byla ustanovena na základě Kennanova

²⁹ HOPKINS, F. Michael, Debate and New Approaches in Cold War History, in: *The Historical Journal* 50, 2007, 4, s. 914.

³⁰ *Telegram, George Kennan to James Byrnes ("Long Telegram")*, Harry S. Truman Library and Museum [online], [cit. 15. 2. 2017]. Dostupné z: https://www.trumanlibrary.org/whistlestop/study_collections/coldwar/documents/index.php?documentdate=1946-02-22&documentid=6-6&pagenumber=1.

³¹ GREENWOOD, Sam, *Frank Roberts and the 'Other' Long Telegram. The View from the British Embassy in Moscow, March 1946*, *Journal of Contemporary History* 25, 1990, 1, s. 104.

³² *The Sinews of Peace ("Iron Curtain Speech")*, The International Churchill Society [online], [cit. 15. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.winstonchurchill.org/resources/speeches/1946-1963-elder-statesman/the-sinews-of-peace>.

„*Dlouhého telegramu*“. V květnu roku 1947 vznikla *Skupina pro politické plánování*. Hlavním úkolem této skupiny byla analýza dlouhodobých cílů zahraniční politiky a řešení problémů s touto politikou související. Jejím vedoucím byl ustanoven právě G. F. Kennan, který prakticky za jejím vznikem stál.³³

Vrcholem americké administrativy ve vztazích k Sovětskému svazu byl nepochybně dokument, který je označen NSC-68. Jedná se o směrnici, kterou nechal vypracovat prezident Truman na schůzi národní bezpečnostní rady dne 31. ledna roku 1950. Prezident Truman se setkal s Deanem Achesonem (ministr zahraničí), Luisem A. Johnosem (ministr obrany) a Davidem Lilientalem (předseda komise pro atomovou energii).³⁴

Směrnice byla dokončena až v dubnu roku 1950 s platností od září stejného roku. Hlavní myšlenka této směrnice bylo zvětšení amerických ozbrojených sil, pomoc při dobudování *Severoatlantické aliance* a následně pomoc spojeneckým státům. Nicméně i přesto že Spojené státy americké stály za vytvořením Korejské republiky, tak ani moc Spojených států nebyla neomezená.

Dean Acheson ve svém projevu ze dne 12. ledna roku 1950 vymezil americké bezpečnostní pásmo. Nicméně do této oblasti nebyl začleněn Korejský poloostrov. Dean Acheson dále nepotvrdil bezpečnostní záruky pro státy, které se nacházejí mimo toto bezpečnostní pásmo.³⁵

Současně s nastupující politikou Spojených států amerických týkající se postoje a vymezení vůči Sovětskému svazu, probíhaly v Korejské lidově demokratické republice přípravy na možnou invazi na jih. Kim Ir-Sen hledal podporu u stranických vůdců Stalina a Mao Ce-Tunga. Oba představitelé největších komunistických zemí, však nabádali Kima k opatrnosti a zdrženlivosti, protože panovala obava z možné intervence Spojených států amerických, což by v konečném důsledku mohlo vést ke třetí světové válce.

Mao Ce-Tung byl ke Kim Ir-Senovi o něco vstřícnější. Mao Ce-Tung

³³ KOURA, *Americká strategie*, s. 283.

³⁴ FAUTUA, T. David, The "Long Pull" Army. NSC 68, the Korean War, and the Creation of the Cold War U. S. Army, in: *The Journal of Military History* 61, 1997, 1, s. 93.

³⁵ *Speech on the Far East*, Central Intelligence Agency [online], [cit. 16. 2. 2017]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/1950-01-12.pdf>.

souhlasil s návratem dvou korejských divizí do Korejské lidově demokratické republiky. Tyto divize byly dostatečně vyzbrojené a vycvičené a navíc měly potřebné zkušenosti z války v Číně. Nicméně i nadále Mao Ce-Tung nesouhlasil s útokem na jižní stát.³⁶

Stanoviska Stalina i Mao Ce-Tunga se výrazně změnila v roce 1950, tedy po zmíněném výroku Deana Achesona ze dne 12. ledna roku 1950. Stalin souhlasil s podporou vojenské operace, ale pouze pokud bude souhlasit i Mao Ce-Tung. Kim Ir-Sen se dne 13. května roku 1950 setkal v Pekingu s Mao Ce-Tungem. Na tomto setkání řešili sjednocení poloostrova vojenskou cestou. O této schůzce informuje telegram od sovětského vyslance v Pchjongjangu Terentii Shtykova, který je adresovaný ministru zahraničí Sovětského svazu Andreji Vyšinskému.³⁷

Válečné přípravy pokračovaly celý květen roku 1950. Během tohoto měsíce dorazila do Severní Koreje zásilka zbraní a munice ze Sovětského svazu. O vojenském materiálu, který měl být určen pro válečné operace, nás informuje telegram odeslaný z Pchjongjangu Terentiem Shtykovem. Telegram byl adresovaný ministrovi zahraničí a byl označen jako přísně tajný. Terentii Shtykov se zmiňuje o schůzce s Kimem Ir-Senem ze dne 29. května roku 1950. Kim Ir-Sen oznámil, že zbraně a munice, které požadoval při své návštěvě Moskvy, již z větší části dorazily. Ihned po obdržení vojenského materiálu, byla tato zásilka odeslána nově vznikajícím divizím, které by měly být připraveny na boj koncem června.³⁸ V telegramu dále stojí, že se Kim Ir-Sen setkal se sovětským generálem Vasil'jevem a ten souhlasil s plánem útočných operací. Kim Ir-Sen dále referoval o stavu armády, jejíž organizace by měla být dokončena dne 1. června roku 1950. Námořní síly podle něj byly nedostatečné, jelikož Severní Korea nedostala dvě válečné lodě ze Sovětského svazu, ale že již

³⁶ KUBIAK, Krzysztof, MAKOWSKI, Andrzej, *Korea 1950–1953. Boje na moři*, Praha 2004, s. 9.

³⁷ *Telegram from Shtykov to Vyshinski regarding meeting with Kim Il Sung*, History and Public Policy Program Digital Archiv [online], [cit. 18. 2. 2017]. Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/112980>.

³⁸ *May 30, 1950. Telegram from Soviet Ambassador in Pyongyang. Report on a Meeting between Shtykov and Kim Il Sung*, Digital Archive International History Declassified [online], [cit. 22. 2. 2017]. Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/114908>.

byly posádky obou plavidel vybrány. Kim Ir- Sen dále vyjádřil, že je schopen zahájit bojové operace. Celková síla, kterou mohl Kim Ir-Sen vložit do útoku bylo 10 pěších divizí, z toho 7 byl schopen nasadit ihned a zbylé byl schopen nasadit ke konci června. Dále mohl použít tankovou brigádu a motocyklový prapor.³⁹

Dalším bodem v telegramu bylo vyjádření Kim Ir-Sena k zahájení útoku na jih. Podle severokorejského představitele Jižní Korea neměla představu o početním stavu severokorejské armády. Dále soudil, že Korejská republika nadále posiluje vlastní jednotky, ale na hranicích se to neprojevuje.

Také se obával, že by Korejská republika mohla objevit severokorejský záměr a ještě více začít s posilováním hraničních jednotek. Dále pak usuzoval, že by v červenci mohly přijít mohutné deště, čímž by došlo k oddálení operací až na měsíc září. V telegramu stálo, že by byl Kim Ir-Sen schopen koncentrovat severokorejskou armádu na hranicích během 16 dnů, čímž by připadalo v úvahu zahájit bojové operace na konci měsíce června.⁴⁰

Velvyslanec Shtykov se také setkal s vojenskými představiteli Sovětského svazu v Pchjongjangu, generály Vasil'yevem a Postnikovem, aby s nimi prodiskutoval stupeň připravenosti armády Severní Koreje. Oba generálové posoudili možnosti armády Severní Koreje a usoudili, že Severokorejci zabere více času soustředit jednotky k hranici a proto by bylo lepší začít s útokem až v červenci. Na druhou stranu zvážili otázku deštivého počasí a možnosti objevení severokorejských úmyslů v Jižní Koreji a proto souhlasili se zahájením útoku na konci června.⁴¹ Tento dokument nás informuje o finálních přípravách k zahájení bojových operací na Korejském poloostrově.

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ *May 30, 1950. Telegram from Soviet Ambassador in Pyongyang. Report on a Meeting between Shtykov and Kim Il Sung*, Digital Archive International History Declassified [online], [cit. 22. 2. 2017]. Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/114908>.

3.1 Začátek bojů a ústup k Pusanskému perimetru

Korejská válka propukla dne 25. června roku 1950 překvapivým útokem Korejské lidově demokratické republiky na svého jižního souseda. Od samotného počátku byla tato agrese předkládána jako následek útoku z rána téhož dne, který měla provést Korejská republika. Toto tvrzení se poprvé objevilo v severokorejském rozhlase v týž den, kdy propukly boje v Koreji.⁴² Bylo očividné, že sovětský blok věděl o začátku bojů na poloostrově, nicméně byl postoj Sovětského svazu velice váhavý.⁴³ Navíc česká vláda na začátku války použila ve svých spisech otevřeně pojem „útok Korejské lidově demokratické republiky na jih“.⁴⁴ Toto stanovisko bylo změněno až po vyjádření Moskvy, tedy téměř po dvou dnech. Od té chvíle se setkáváme v tiskovinách a oficiálních dokumentech se stanoviskem, že agresi nejprve rozpoutala Korejská republika a Korejská lidově demokratická republika pouze odpověděla na útok.

Oficiální stanovisko Severokorejské vlády a tedy i celého Sovětského svazu se naprosto liší od pravdy. Pravdou je, že severokorejská vláda pouze potřebovala záminku k zahájení útoku, který byl velice dlouho připravován a konzultován na nejvyšších postech komunistického světa. Důkazem je zpráva⁴⁵, kterou poslal vyslanec Shtykov soudruhu Zakharovi.⁴⁶ Tato informace se objevila hned 26. června roku 1950.

První zmínky o probíhajících bojích se objevily ve Spojených státech amerických už dne 24. června roku 1950. Nebylo to kvůli úniku severokorejských tajemství, ale kvůli časovému posunu. Americký velvyslanec v Koreji John J. Muccio odeslal dne 25. června ze Soulu telegram adresovaný státnímu tajemníkovi Deanu Achesonovi. Muccio oznámil, že probíhá útok v oblastech Ongjin, Kaesong a Chunchon, dále probíhá obojživelný útok jižně od

⁴² *Report of the DPRK Ministry of Internal Affairs*, Digital Archive International History Declassified [online], [cit. 22. 2. 2017]. Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/114909>.

⁴³ MASTNÝ, Vojtěch, *Studená válka a sovětský pocit nejistoty. 1947–1953 Stalinova léta*, Praha 2001, s. 113.

⁴⁴ Zpráva o bojích v Koreji ze dne 26. 6. 1950, Archiv kanceláře prezidenta republiky, KPR – protokol T (tajné), 1945–1963, karta 72, sign. T2764/49.

⁴⁵ *Top Secret Report on the Military Situation in South Korea from Shtykov to Comrade Zakharov*, Digital Archive International History Declassified [online], [cit. 22. 2. 2017]. Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/110686>.

⁴⁶ Nepodařilo se mi dohledat konkrétní osobu. Bohužel se s příjmením Zakharov nachází v sovětských dějinách více generálů a vojenských velitelů, kterým tato depeše mohl být adresována.

Kangnungu. Muccio zmiňuje, že situace v oblasti Kangnungu je nejasná.⁴⁷

OSN ještě v tentýž den vydala rezoluci číslo 82, ve které je odsuzována agrese na Korejském poloostrově. Dále byl vznesen požadavek na okamžité zastavení bojů a stažení severokorejských jednotek severně od 38. rovnoběžky.⁴⁸ Tato rezoluce byla úspěšně přijata, poněvadž v radě bezpečnosti nebyl přítomen zástupce Sovětského svazu Jakov Malik, který takto protestoval proti přítomnosti zástupce nacionalistické Číny, tedy zástupce z Tchaj-wanu.⁴⁹

Již dne 27. června roku 1950 nařídil prezident Truman nasazení sedmé flotily do oblasti Tchaj-wanu, aby zabránila případné agresi Čínské lidové republiky na Tchaj-wan.⁵⁰ Prezident Truman také pověřil generála MacArthura k nasazení amerických ozbrojených sil na Korejském poloostrově, kde měly sloužit při obraně napadené země. Ve stejný den zasedala rada bezpečnosti OSN. Na tomto zasedání byla přijata rezoluce číslo 83, ve které OSN vyzývá členské státy aby vyslaly do Koreje síly potřebné k odražení útoku a stabilizování země.⁵¹

Jedinou bojeschopnou jednotkou v blízkosti bojiště byla 8. armáda generálmajora Waltona H. Walkera. 8. armáda byla složena ze čtyř neúplných divizí 24., 7. a 25. pěší divize a 1. jezdecké divize. 8. armáda sloužila na Japonských ostrovech pouze jako okupační síla jejím úkolem byl spíše policejní dozor a pomoc při obnově státu. Problematickou pro vedení prvních bojů v Koreji se stala skutečnost, že mnozí veteráni druhé světové války byli propuštěni z armády. Tím pádem měla 8. armáda nedostatek zkušených vojáků, kteří zažili bojové operace v Tichomoří. Dalším problémem bylo i to, že okupační jednotka měla armáda generála Walkera nedostatek těžkých zbraní,

⁴⁷ *The Ambassador in Korea (Muccio) to the Secretary of State*, Office of the Historian, Bureau of Public Affairs [online], [cit. 23. 2. 2017]. Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1950v07/d59>.

⁴⁸ *United Nations Security Council Resolution, June 25, 1950*, The Harry S. Truman Library and Museum [online], [cit. 22. 2. 2017]. Dostupné z: https://www.trumanlibrary.org/whistlestop/study_collections/koreanwar/documents/index.php?documentdate=1950-06-25&documentid=ki-17-4&pagenumber=1.

⁴⁹ NÁLEVKA, Vladimír, *Stalinova hra o zemi jitřní svěžesti. Korejská válka 1950–1953*, Praha 2008, s. 37.

⁵⁰ *Statement by the President, Truman on Korea*, Digital Archive International History Declassified [online], [cit. 22. 2. 2017]. Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/116192>.

⁵¹ NÁLEVKA, V., *Stalinova hra*, s. 38

kteří by vojáci mohli použít při obraně Korejské republiky. 8. armáda na počátku korejské války disponovala pouze 18 kusy protitankové munice HEAT (High Explosives Anti-Tank)⁵² Mezitím se situace na frontě nevyvíjela pro Korejskou republiku dobře. Severokorejská vojska postupovala po celé frontě, zatímco jihokorejská armáda byla v katastrofálním stavu z důvodu nedostatku zkušených velitelů. Severokorejská armáda rychle postupovala směrem k hlavnímu městu Jižní Koreje, Soulu. Zdejší obranná linie byla velice rychle proražena, navíc velitelé jihokorejské armády nechali zničit mosty přes řeku Han. Tím ovšem znemožnili ústup části jihokorejské armády a mnoha civilistů.⁵³ Soul byl poté dobyt dne 28. června roku 1950⁵⁴. Severokorejská armáda se hlavního města zmocnila téměř bez boje a poustupovala směrem na jih. Dne 29. června dorazil generál MacArthur na korejské bojiště. Během této návštěvy posoudil stav jihokorejské armády, který byl dle jeho názoru naprosto neuspokojivý.⁵⁵

Prvními americkými vojáky, kteří byli nasazeni na Korejském poloostrově, byli příslušníci 24. pěší divize, jelikož byli nejbližší místu konfliktu. Rozkaz k přesunu na poloostrov přišel 30. června roku 1950. Prvními vojáky z této divize byli příslušníci 21. pěšího praporu, jejichž velitelem byl plukovník Charles B. Smith. Jméno velitele se následně stalo charakteristickým označením celé jednotky, která je označována jako *Task Force Smith*. Vojáci Task Force Smith byli přepraveni na poloostrov letecky, zatímco zbytek 24. pěší divize musel počkat, až je přepraví transportní loď.⁵⁶

Příslušníci *Task Force Smith* se přesunuli na sever mezi města Suwon a Osan, kde si připravili pozice pro následující boj. Již 5. července roku 1950 se střetli s postupujícím nepřítelem, avšak nebyli schopni zastavit Severokorejce. Sovětské tanky velice rychle pronikly liniemi Američanů, kteří byli následně nuceni ustoupit.⁵⁷

⁵² DVORCHAK, J. Robert, *Korejská válka 1950–1953. Dějiny konfliktu očima korespondentů Associated Press*, Brno 1996, s. 15.

⁵³ c, s. 866.

⁵⁴ ALEXANDER, H. Joseph, BARLETT, L. Merrill, *Námořní pěchota za studené války. Obojživelný boj 1945–1991*, Praha 2014, s. 30.

⁵⁵ NÁLEVKA, V. *Stalinova hra*, s. 37.

⁵⁶ STEWARD, W. Richard, *American Military History Volume II. The United States Army in a Global Era, 1917–2003*, Washington D.C. 2005, s. 223.

⁵⁷ NÁLEVKA, V. *Stalinova hra*, s. 41.

Bylo jednoznačné, že tato malá jednotka nedokáže Severokorejce zastavit. Jejich hlavním úkolem bylo zpomalit postupující severokorejskou armádu, aby se mohl zbytek 8. armády generála Walkera přesunout na Korejský poloostrov.

Dalším bodem v obraně jižní Koreje byla řeka Kum, poblíž které se nacházelo město Tedžon. Samotné město bylo důležitým strategickým cílem na cestě k obsazení jihu. Američané a Jihokorejci byli donuceni následně ustoupit do samotného města Tedžon, které bylo potřeba uhájit alespoň dva dny. Tyto dva dny by postačili k tomu, aby byla zdecimovaná 24. pěší divize nahrazena 1. jezdeckou divizí. Bitva o toto město začala dne 19. července roku 1950.

Těsně před půlnocí bylo zjištěno, že se severokorejským vojákům podařilo proniknout jižně od města.⁵⁸ Tímto vpádem se podařilo město prakticky obklíčit a izolovat. Tím mohl samotný útok začít. Boje o Tedžon pokračovaly až do 21. července roku 1950, kdy už byla situace pro vojáky 24. pěší divize neúnosná. Během ústupu z Tedžonu byl velitel 24. pěší divize generálmajor William F. Dean zajat a další tři roky strávil v komunistickém zajetí.⁵⁹

Postup Severokorejců se podařilo zastavit až na vytvořené linii okolo přístavu Pusan, proto byla tato linie později nazvána „*Pusanský perimetr*“. Zde velitel 8. armády generálmajor Walton W. Walker vydal rozkaz „*Stát nebo zemřít*“.⁶⁰

3.2 Vylodění u Inčchon a osvobození Soulu

Během intenzivních ústupových bojů a dále během bojů okolo Pusanu připravoval generál MacArthur plán na vytlačení severokorejských jednotek zpět za 38. rovnoběžku. Byl to jednoduchý plán, který počítal s vyloděním amerických jednotek za liniemi nepřítele, pouze se spekulovalo, kde vylodění proběhne. Místo pro provedení invaze bylo určeno jako přístav Inčchon na západní straně poloostrova.⁶¹ Inčchon byl jedním z nejnepříjemnějších cílů, protože k přístavu vedly pouze dvě přístupové cesty. Tyto cesty byly navíc

⁵⁸ PILÁT, Vladimír, *Od Osanu po Tedžon. První tři týdny bojů US-Army v Koreji*, in: *Historie a vojenství*, 47, 1998, 3, s. 32.

⁵⁹ Tamtéž, s. 34.

⁶⁰ Chicago Tribune, 30. 6. 1950, [online], [cit. 28. 2. 2017]. Dostupné z: <http://archives.chicagotribune.com/1950/07/30/page/5/article/no-retreat-we-stand-or-die-walker-orders>.

⁶¹ DVORCHAK, J. Robert, *Korejská válka*, s. 49.

hlídány skrze opevněný ostrov Wolmido, kde byla umístěna část severokorejské posádky. Asi největším problémem, se kterým se museli Američané poprat, byl rozdíl mezi přílivem a odlivem, který činil až deset metrů. Z tohoto důvodu bylo možné provést vylodění pouze během ranního nebo večerního přílivu.⁶²

Konečné datum vylodění bylo stanoveno na den 15. září roku 1950,⁶³ pod krycím názvem „*Operace Chromite*“.⁶⁴ Vylodění měl provést X. armádní sbor, který se utvořil kolem 1. divize námořní pěchoty a 7. pěší divize.⁶⁵ Samotnému vylodění předcházely dlouhé přípravy, protože veteráni námořní pěchoty museli být znovu povoláni a vyzbrojeni. První divize námořní pěchoty měla na začátku války 74.279 vojáků v aktivní službě, takže bylo potřeba povolat téměř 128.000 vojáků ze zálohy.⁶⁶ Z tohoto důvodu bylo potřeba vyčkat než se situace na bojišti obrátí ve prospěch sil OSN. Konečný počet států, které se účastnily jak bojových operací, tak humanitární pomoci, bylo 21. Tyto státy odpověděly na výzvu OSN ze dne 27. června roku 1950.⁶⁷

Během posledních srpnových dní roku 1950 probíhaly na Pusanském perimetru jedny z nejtvrdějších bojů. Mezi známé střety v rámci této bitvy patří například bitva o „*Bowling Alley*“, vrch Obong-ni a boje o výběžek řeky Naktong.⁶⁸ V těchto dnech probíhaly horečné přípravy plánované invaze, která prakticky zvrátila sled událostí na korejském bojišti. Podle admirála Forresta Shermana mělo dojít koncem srpna k doplnění 1. divize námořní pěchoty na plný stav.⁶⁹ Konečné cíle pro X. armádní sbor byly následující: obsazení přístavu Inčchon, postup do vnitrozemí, dobytí letiště Kimpo, osvobození Soulu, obsazení jeho okolí a likvidace severokorejské armády mezi 8. armádou a X. armádním

⁶² NÁLEVKA, V. *Stalinova hra*, s. 48.

⁶³ BROŽ, Ivan, *Říkali mu D'Artagnan*, Praha 2010, s. 180.

⁶⁴ BALLARD, R. John, Operation Chromite. Counterattack at Inchon, in: *Joint Force Quarterly*, 2001, 28, s. 31, [online], [cit. 28. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a527749.pdf>.

⁶⁵ US GOVERNMENT, *Joint Military Operations. Historical Collection*, Washington D. C. 1997, s. 36.

⁶⁶ MONTANDON, W. Joshua, Battle for the Punchbowl. The U. S. First Marine Division's 1951 Fall Offensive of the Korean War, Texas 2007, s. 12–13, [online], [cit. 28. 2. 2017]. Dostupné z: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.693.3659&rep=rep1&type=pdf>.

⁶⁷ Celkový výčet států, které se pod patronátem OSN zúčastnili korejské „policejní akce“ [online], [cit. 28. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.kwmf.org/history/>.

⁶⁸ SZCZEPANSKI, Kallie, Korean War Timeline. *America's Forgotten War*, [online], [cit. 28. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.mitchellteachers.org/koreaconflictcooperation/pdfs/KoreanWarTimelinebyKallieSzczeanski.pdf>.

⁶⁹ ALEXANDER, H. Joseph, BARLETT, L. Merrill, *Námořní pěchota*, s. 34.

sborem.

Samotnému vylodění předcházela průzkumná činnost. Na ostrově Jonghung byla vysazena malá průzkumná jednotka, aby zjistila stav břehů a proti přílivových bariér, ale jejich nejdůležitějším úkolem bylo zjistit stav obranyschopnosti posádky na ostrůvku Wolmido.⁷⁰ Dále byla vytvořena kombinovaná námořní skupina pod označení *Joint Task Force 7*⁷¹

Vylodění na ostrůvku Wolmido bylo naplánováno na ráno dne 15. června roku 1950. Zde museli vojáci námořní pěchoty přečkat den a až večer mohlo dojít k vylodění v samotném městě. Zde se vylodili vojáci námořní pěchoty na dvou oddělených plážích, tak že fakticky došlo k obklíčení přístavu.⁷² Útok na Wolmido byl zahájen v půl sedmé ráno, když došlo k vylodění první vlny útočící na ostrov. Za pomoci tanků M-26 Pershing dokázali vojáci Spojených států amerických tento ostrůvek obsadit.⁷³

Během večerního přílivu došlo k vylodění zbytku námořní pěchoty na ostatních plážích. Vysazení hlavních sil byl stanoven na půl šesté odpoledne.⁷⁴ Během zbytku dne se podařilo zajistit předmostí v Inčchon, což představovalo nepochybný úspěch, který byl ještě podtržen malými ztrátami na straně Spojených států amerických.⁷⁵

Během následujícího dne postupovali vojáci Spojených států amerických na letiště Kimpo, které bylo dalším důležitým cílem na cestě k osvobození Soulu. Během bojů o letiště měla také vyrazit 8. armáda a prolomit obležení u Pusanu.⁷⁶ Tím by se zhroutily pozice severokorejské lidové armády na jihu poloostrova.

Postup X. armádního sboru nadále pokračoval směrem k hlavnímu městu Korejské republiky. Už dne 20. září překročila americká armáda řeku Han a postupovala směrem na Soul. Poté došlo k bojům o průmyslovou oblast Yongdungp'o, která se nacházela v těsné blízkosti Soulu. Po jejím dobytí už nic

⁷⁰ BROŽ, I. *Říkali mu D'Artagnan*, s. 180–181.

⁷¹ BOOSE, W. Donald, *Over the Beach. US Army Amphibious Operations in the Korean War*, Kansas 2008, s. 162.

⁷² Tamtéž, s. 165–166.

⁷³ SIMMONS, H. Edwin, *Over the Sea Wall. U. S. Marines at Inchon*. Darby 2000, s. 27.

⁷⁴ Tamtéž, s. 30.

⁷⁵ APPLEMAN, E. Roy, *South to the Naktong. North to the Yalu*, Washington D. C. 1992, s. 509.

⁷⁶ BARLET, L. Merrill, *Námořní pěchota* s. 40.

nebránilo postupovat přímo do Soulu. Boj o hlavní město Korejské republiky začal dne 25. září roku 1950.⁷⁷ Během těchto událostí se začala severokorejská armáda stahovat zpět na sever. Tento ústup se posléze změnil na útěk.⁷⁸ Boj v Soulu byl velice obtížný a zdlouhavý. Městská zástavba poskytovala obráncům mnoho výhodných pozic, které byly prolomeny za použití tanků a dělostřelectva. Podle velitele X. armádního sboru byl Soul osvobozen dne 25. září, nicméně ještě následující den se ve městě bojovalo a skutečně až 27. září bylo hlavní město Korejské republiky oficiálně osvobozeno.⁷⁹

Dne 29. září proběhly ve městě oficiální oslavy, kterých se zúčastnil i generál D. MacArthur, který slavnostně navrátil vládu představitelům Korejské republiky.⁸⁰ Po osvobození Soulu se celkově zhroutily pozice severokorejské armády u Pusanu.

V druhé polovině září roku 1950 proběhla plánovaná ofenzíva 8. armády, která se velice rychle změnila v pronásledování prchajících severokorejských vojáků. Dne 19. září se postavení 3. severokorejské divize u města Wegwan zhroutilo a její zbytky prchaly na sever.⁸¹

3.3 Pokus o sjednocení poloostrova pod taktovkou OSN

Po osvobození Soulu a vytlačení severokorejských jednotek zpět za 38. rovnoběžku nikdo nevěděl, jak bude válka pokračovat. Jihokorejské jednotky vstoupily na území severně od 38. rovnoběžky bez zábran, nicméně se nevědělo, jestli budou pokračovat také jednotky OSN. Dne 7. října odsouhlasilo valné shromáždění OSN rezoluci, ve které doporučuje sjednocení Korejského poloostrova.⁸² Ministr zahraničí Spojených států amerických George C. Marshalla rovněž podpořil vstup jednotek OSN za 38. rovnoběžku. Pod

⁷⁷ ALEXANDER, H. Joseph, *Battle of the Barricades. U. S. Marines in the Recapture of Seoul*. Washington D. C. 2000, s. 24.

⁷⁸ DVORCHAK, J. R., *Korejská válka*, s. 69.

⁷⁹ ALEXANDER H. Joseph, *Battle*, s. 36.

⁸⁰ DVORCHAK, J. R., *Korejská válka*, s. 72.

⁸¹ APPLEMAN, E. Roy, *North to the Yalu*, s. 553.

⁸² *The problem of the independence of Korea*, United Nations [online], [cit. 5. 3. 2017]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/059/74/IMG/NR005974.pdf?OpenElement>.

vedením generála Douglase MacArthura.⁸³ Ten se poté setkal s prezidentem Trumanem na tichomořském ostrově Wake. Zde generál obdržel medaili za zásluhy a ujistil prezidenta, že nehrozí vstup Čínské lidové republiky do války v Koreji. Tato informace se později toho roku ukázala jako mylná. Prezident Truman ještě důrazně informoval generála MacArthura, aby neprovokoval Čínskou lidovou republiku, což by mělo za následek vstup Číny do války.⁸⁴

Pro postup na severokorejské hlavní město, bylo potřeba vytvořit plán. Podle návrhu generála MacArthura mělo dojít k útoku na Pchjongjang ve dvou oddělených proudech a ve finále měl tento manévr připomínat nůžky. 8. armáda generála Walkera měla postupovat dále na sever, zatímco se X. armádní sbor generála Almonda měl vylodit ve městě Wonsan, odkud měl postupovat směrem k Pchjongjangu od východu.⁸⁵

Wonsanská operace se neobešla bez problémů, jelikož došlo k podcenění korejské infrastruktury. Pouze první divize námořní pěchoty se mohla nalodit v Inčchonu, zbytek X. armádního sboru musel cestovat do Pusanu vlakem nebo po silnicích, které však byly přeplněné vojáky a materiálem, který putoval v opačném směru. Z tohoto důvodu bylo vylodění u Wonsanu pozdrženo o více než týden.⁸⁶ Právě toto zdržení znamenalo, že Wonsan byl obsazen jihokorejská armádou, jejíž jednotky postupovaly po pobřeží. Nicméně X. armádní sbor se měl stejně ve Wonsanu pouze vylodit a postupovat směrem na sever.

Také v oblasti bojů 8. armády došlo k zásadnímu průlomů, protože obranná linie severokorejské lidové armády byla prolomena již 9. října roku 1950. Poté severokorejskou metropoli hájily pouze izolované jednotky. Z tohoto důvodu byl Pchjongjang dobyt již 12. října, takže postup X. armádního sboru na hlavní město již nebyl zapotřebí. Boj o Pchjongjang nebyl tolik obtížný jako v případě bojů o Soul, poněvadž vrchní velení Korejské lidově demokratické republiky urychleně prchalo z města. Kvůli odříznutí prchajících Severokorejců

⁸³ REARDEN, L. Steven, *Council of War. A History of Joint Chiefs of Staff 1942–1991*. Washington D. C. 2012, s. 109.

⁸⁴ BROŽ, I. *Říkali mu D'Artagnan*, s. 184–186.

⁸⁵ CATCHPOLE, Brian, *Korejská válka 1950–1953*, Praha 2003, s. 64.

⁸⁶ Tamtéž, s. 65.

byl proveden vzdušný výsadek severně od města, který měl zadržet vrchní představitele komunistické republiky a dále osvobodit zajaté americké vojáky.

Výsadek ovšem přišel příliš pozdě, takže parašutisté v oblasti Sukčchonu a Sunčchonu narazili pouze na zadní voj prchající korejské lidové armády.⁸⁷

Postup armády Spojených států amerických a dalších států, které přispěly svými jednotkami, pokračoval úspěšně. Natolik úspěšně, že generál MacArthur vydal dne 24. října roku 1950 rozkaz k všeobecnému postupu k hranicím s Čínou na řeku Ja-lu. Tím ovšem zcela pozměnil politiku, kterou se prezident Truman snažil prosadit. Generál MacArthur tímto rozkazem absolutně nebral na zřetel varování, které přicházelo z Číny.⁸⁸

3.3.1 Čína vstupuje do války

Otázka čínské intervence v Koreji se nakonec dle předpokladů ukázala jako pravdivá. Na konci září a začátkem října roku 1950 byla uzavřena dohoda mezi Kim Ir-senem a Mao Ce tungem. Dne 1. října roku 1950 odeslal Kim Ir-sen telegram do Pekingů, v němž nastínil situaci na bojišti a rovněž požádal o otevřenou vojenskou pomoc ze strany čínské lidové armády.⁸⁹ Ve stejný den, kdy byl odeslán telegram z Koreje, probíhala v Pekingů schůze politbyra, na níž byla vedena diskuze čelních představitelů Číny o možnosti intervence v Koreji a o schopnosti porazit Spojené státy americké na bitevním poli. Velitelem Čínských sil v Koreji se měl stát Lin Biao, ten ovšem odmítl ze zdravotních důvodů a zřejmě také, protože se postavil proti intervenci v Koreji. Proto jeho místo na postu velitele nahradil generál Peng Dehuai.⁹⁰

Poskytnutí vojenské pomoci Severní Koreji by se neobešlo bez pomoci Sovětského svazu. Moskva vyslala do Číny několik jednotek pro vyškolení čínských vojáků k práci se sovětskou technikou. O této pomoci informuje telegram z října roku 1950, kde se přesně specifikovalo, k jakému účelu měl být tento materiál použit. Zároveň bylo zdůrazněno, že mají být odstraněny

⁸⁷ DVORCHAK, J. R., *Korejská válka*, s. 82–85.

⁸⁸ Tamtéž, s. 89–94.

⁸⁹ YUFAN, Hao, ZHIHAI, Zhai, *China's Decision to Enter the Korean War. History Revisited*, in: *The China Quarterly*, 1990, 121, s. 104.

⁹⁰ Tamtéž, s. 105.

poznávací znaky Sovětského svazu, které, měly být nahrazeny čínskými znaky. A taktéž bylo nařízeno, aby se veškerý personál po zaškolení čínských vojáků vrátil do Sovětského svazu.⁹¹ Bylo očividné, že se Sovětský svaz obával velkého konfliktu.

Stalin se ovšem neobával poslat do Koreje čínské vojáky místo vojáků sovětské rudé armády. V telegramu ze dne 1. října roku 1950 Stalin nabádá Mao Ce-Tunga k vyslání čínských jednotek do Koreje. Stalin tímto krokem chce dopřát čas Kim Ir-Senovi k reorganizaci severokorejské armády, která utrpěla značné ztráty, jak materiální, tak početní. Podle Stalina měla Čína vyslat na korejské bojiště pět nebo šest divizí, které by zatlačili na postupující jednotky OSN. Čínské divize měly od samotného počátku vystupovat na veřejnosti jako dobrovolnické jednotky, které byly ovšem pod čínským velením.⁹²

Ještě dne 3. října 1950 nebylo zcela jisté, jak se čínská vláda zachová. Mao Ce-tung nebyl přesvědčen o vítězství čínských vojáků nad americkými, protože byli velice špatně vybaveni. Mao Ce-tung argumentoval v reakci na Stalinův telegram tím, že by intervence v Koreji mohla mít pro Čínu velice vážné důsledky. Mohlo by se stát, že bude do války zavlečen i Sovětský svaz. Mao Ce-tungovi reakci přeposlal vyslanec v Číně Roschin. K telegramu dále přikládá vlastní vyjádření, kde ve dvou bodech shrnuje situaci. Nejprve se pozastavuje nad změnou Mao Ce-Tungova názoru na vyslání vojáků do Koreje.

Dále pak, že je čínská vláda schopna poslat mnohem více vojáků než bylo navrženo Stalinem v telegramu ze dne 1. října roku 1950. Nicméně je potřeba tyto vojáky náležitě vybavit protitankovými zbraněmi a dělostřelectvem. Navíc dodává, že mu není jasné, co vedlo ke změně Mao Ce-Tungova stanoviska. Domníval se, že to může být špatnou situací v Severní Koreji nebo tlakem Spojených států amerických a OSN.⁹³ Prostředníkem pro jednání zúčastněných

⁹¹ *October 1950. Soviet Council of Ministers Resolution on Sending Soviet Troops to China*, History and Public Policy Program Digital Archive [online], [cit. 5. 3. 2017]. Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/118664>.

⁹² *October 01, 1950 Ciphred Telegram, Filippov (Stalin) to Mao Zedong and Zhou Enlai (via Roshchin)*, History and Public Policy Program Digital Archive [online], [cit. 5. 3. 2017]. Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/113729>.

⁹³ *October 03, 1950 Ciphred Telegram from Roshchin in Beijing to Filippov (Stalin)*, History and Public Policy Program Digital Archive [online], [cit. 5. 3. 2017]. Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/113732>.

stran se stal indický ministerský předseda Jawaharlal Nehru, jelikož měla Indie navázány diplomatické styky s komunistickou Čínou.⁹⁴

Kim Ir-Sen mohl počítat s čínskou intervencí až dne 13. října roku 1950, když vyslanec v Pekingu Roschin poslal Stalinovi telegram, ve kterém oznámil, že Čína vyšle své vojáky do Koreje.⁹⁵ Stalin tuto zprávu okamžitě telegrafoval Kim Ir-senovi.⁹⁶ Následující den ještě Stalin dodal, že výzbroj, kterou požadovali Číňané, dorazí do Koreje ze sovětského území.⁹⁷

Mao Ce-tung ve stejný den, kdy oznámil vstup čínských dobrovolníků do války v Koreji, rozkázal generálu Peng Dehuaiovi, aby ke dni 19. října vstoupil na území Severní Koreje.⁹⁸ Vstup čínských vojáků na korejské území byl velice dobře připraven a ještě lépe utajen, takže čínská ofenzíva v listopadu roku 1950 byla pro vojáky OSN naprosto šokující a její dopad byl zdrcující.

Podle veškerých předpovědí americké ústřední zpravodajské služby CIA byla možnost čínské intervence mizivá. Jak je již výše zmíněno, opak byl pravdou. Podle této předpovědi vypadal i postup jednotek OSN směrem k hranicím s Čínou na hraniční řeku Ya-lu. Jelikož se generál MacArthur rozhodl rozdělit svoji celkovou sílu do dvou samostatně operujících bojových uskupení, tedy 8. armádu generála Walkera na východním pobřeží a X. armádní sbor generála Almonda na západě. Obě jednotky byly mezi sebou odděleny centrálním pohořím, které protíná poloostrov. Právě toto rozhodnutí znamenalo pro americké vojáky katastrofu, jelikož si nedokázali předat zprávu o postupu čínských vojáků, které skutečně nikdo nečekal.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ October 13, 1950 Ciphred Telegram, Roshchin to Filippov (Stalin), History and Public Policy Program Digital Archive [online], [cit. 5. 3. 2017]. Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/113743>.

⁹⁶ October 13, 1950 Ciphred Telegram from Feng Xi (Stalin) to Kim Il Sung (via Shtykov), History and Public Policy Program Digital Archive [online], [cit. 5. 3. 2017]. Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/113744>.

⁹⁷ October 14, 1950 Ciphred Telegram, Feng Xi (Stalin) to Kim Il Sung (via Shtykov), History and Public Policy Program Digital Archive [online], [cit. 5. 3. 2017]. Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/113746>.

⁹⁸ YUFAN, Hao, ZHIHAI, Zhai, *China's Decision to Enter the Korean War: History Revisited*, in: The China Quarterly, 1990, 121, s. 111.

3.4 Začátek problémů

Když začal spojenecký postup na sever, tak zde již byly čínské útvary, které byly velice dobře ukryté na vrcholcích kopcovitého terénu, který je pro Severní Koreu charakteristický a relativně snadno hájitelný.⁹⁹ V rozmezí od října do listopadu roku 1950 se na území Severní Koreje nacházelo okolo 380.000 čínských vojáků, kteří byli přes den maskováni na kopcích, nebo v opuštěných vesnicích a v noci pokračovali v postupu na výchozí pozice ofenzivy.¹⁰⁰ 8. armáda byla na východě podpořena 27. brigádou Commonwealthu, která byla fakticky nasazena od jejího příjezdu z konce srpna roku 1950. Celou dobu byli příslušníci této jednotky v bojových operacích. Nicméně po obsazení Pchjongjangu dostali úkol postupovat společně s 8. armádou na sever. Nejprve do městečka Chongju¹⁰¹ a posléze byl jejich cílem Taechon, kde měli podpořit 24. pěší divizi. V Taechonu zajali dva nepřátelské vojáky, z nichž byl jeden Korejec a druhý Číňan.¹⁰²

První problémy se objevily severně od městečka Unsan v Severní Koreji, když se dne 25. října spustila minometná palba na jihokorejskou 1. pěší divizi. Během tří dnů byl postup uprostřed poloostrova zcela zastaven a naopak došlo ke zhroucení celého jihokorejského 2. sboru, který měl postupovat na pravém křídle americké 8. armády.¹⁰³

Vrchní velení věnovalo těmto informacím z fronty jen málo pozornosti. Vidina brzkého konce války s sebou přinesla ztrátu opatrnosti. Navíc se do války přidal další faktor, který výrazně napomohl ke zvratu stavu na bojišti. Během několika málo hodin se změnilo počasí, když úmorná vedra vystřídal studený vzduch. V lidových novinách otiskli článek, který mapuje studené počasí, se kterým se museli vojáci vyrovnat.¹⁰⁴ Ztrátu postavení u Unsanu se rozhodli Američané posílit, vysláním 1. jezdecké divize, jejíž čelní linie zaujal 8. jezdecký pluk. Ten na místo dorazil dne 1. listopadu roku 1950 a než skončil den, byl ze tří

⁹⁹ CATCHPOLE, Brian, *Korejská válka*, s. 80.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 81.

¹⁰¹ GUGELER, A. Rusell, *Combat Actions in Korea*, Washington D. C. 1987, s. 40.

¹⁰² CATCHPOLE, B. *Korejská válka*, s. 69. Jednalo se o jednoho z prvních Čínských zajatců během korejské války.

¹⁰³ DVORCHAK, J. R. *Korejská válka*, s. 95.

¹⁰⁴ *Velmi studená válka*, Lidové noviny, 7. 12. 1950, s. 3.

stran obklíčen Číňany. Ještě ten večer zahájila čínská armáda útok, který způsobil těžké ztráty na životech Američanů. Mezery v liniích způsobily, že byl posléze 3. prapor 8. pluku odříznut a musel být ponechán osudu.¹⁰⁵ Někteří vojáci 3. praporu se z této situace dokázali dostat a najít cestu na jih, zpět ke spojeneckým liniím, ale mnoho dalších bylo v tomto boji ztraceno.

Generál Walker nakonec rozkázal stáhnout se za řeku Čchongčchon, kvůli obavám z narušení zásobovacích cest. Čínské armádě se podařilo zatlačit na 8. armádu, ale posléze se jednotky čínských „dobrovolníků“ velice rychle stáhly zpět na sever.¹⁰⁶

Zatímco 8. armáda postupovala na sever, byl X. armádní sbor stále na lodích připraven k vylodění ve Wonsanu. Celé vylodění se zdrželo kvůli velkému množství min u Wonsanského přístavu a ty bylo potřeba zlikvidovat. Takže místo, aby byl X. armádní sbor připraven k postupu v co možná nejkratším čase, bylo nasazení tohoto uskupení stále oddalováno. K vylodění námořní pěchoty došlo až dne 25. října.¹⁰⁷ Bylo to tedy až ve chvíli, kdy na 2. jihokorejský armádní sbor zaútočili čínští vojáci.

Generál Almond chtěl využít k postupu všechny jednotky, které byly v oblasti. Jihokorejský 1. armádní sbor postupoval po pobřeží k severovýchodní hranici. Americká 7. pěší divize měla určený koridor Iwon, Pukch'ong a Heysanjin. 1. divize námořní pěchoty směřovala směrem na Hamhung a vodní nádrž Changjin. Generál Almond nadále počítal i se 3. divizí námořní pěchoty, ta měla zůstat v záloze v oblasti Hamhung a Wonsan, kde měla mít za úkol střežit důležité zásobovací cesty a bránit oblast proti partyzánským útokům.¹⁰⁸

Jednotkou, která jako první narazila na čínské vojáky, byl 1. jihokorejský armádní sbor, který operoval v okolí města Sudong. Jihokorejští průzkumníci, kteří přinesli informace z oblastí Sinhung-ni a Koto-ri se domnívali, že v obou oblastech spatřili čínské vojáky. Velké překvapení přinesl 29. říjen roku 1950

¹⁰⁵ OTINERU, K. Lyle, *Honor and Courage. The United States 8th Cavalry at Unsan, North Korea, 30 October – 4 November 1950*, Honolulu 2010, s. 59.

¹⁰⁶ APPLEMAN, E. R., *South to The Naktong, North to The Yalu*, s. 522.

¹⁰⁷ MONTROSS, Lynn, *U. S. Marine Operations in Korea 1950–1953. Volume III, The Chosin Reservoir Campaign*, Washington D. C. 1957, s. 39.

¹⁰⁸ APPLEMAN, E. R., *South to The Naktong, North to The Yalu*, s. 523.

jelikož jihokorejští vojáci zajali 16 čínských vojáků, kteří byli okamžitě vyslechnuti. Zajatci s jistotou tvrdili, že přišli do Koreje již 16. října a že se přesunují výhradně v noci. Tyto informace následně předal generál Almond generálu MacArthurovi.¹⁰⁹ Ten však stále trval na rychlém přesunu na řeku Ja-lu, tím měl být zahájen proces demokratizace celé země.¹¹⁰

Následně se vydal X. armádní sbor generála Almoda na cestu k hranici s Čínou. Četné střety se odehráli již na začátku u měst Iwon a Pchungsan. Již zde se objevily problémy, ale za použití letectva a dělostřelectva byly rychle překonány. Další zastávkou 1. jihokorejského armádního sboru bylo město Kilju, které bylo dobyto dne 5. listopadu.¹¹¹ Ihned po bitvě obdrželo velení informace o postupu čerstvých jednotek z oblasti Ch'ongjin a Nanam. V místě postupu 1. divize námořní pěchoty se taktéž sváděly obtížné boje v horském terénu, které byly ukončeny dne 8. listopadu, když námořní pěchota obsadila Koto-ri.¹¹² Během této cesty se museli vojáci Spojených států amerických utkat s čínskými dobrovolníky.

V této chvíli oznámil generál MacArthur OSN, že na území Severní Koreje operuje na 100.000 čínských vojáků, kteří jsou rozděleni do 12 divizí. Devět z nich operuje v oblasti 8. armády na západě a zbylé tři stojí proti X. armádnímu sboru. Je zcela jasné, že generál MacArthur podcenil situaci,¹¹³ proti níž jeho vojáci stáli.

Podle plánu postupovala námořní pěchota směrem na Hagaru-ri a vodní nádrž Chosin. Kvůli zásobování a evakuaci raněných bylo postaveno v Hagaru-ri letiště. Obou cílů dosáhla námořní pěchota dne 13. listopadu roku 1950. Jejím dalším úkolem bylo postupovat po západním pobřeží nádrže Chosin na městečko Yudam-ni.¹¹⁴

¹⁰⁹ APPLEMAN, E. R., *South to The Naktong, North to The Yalu*, s. 525.

¹¹⁰ CATCHPOLE, Brian, *Korejská válka*, s. 73.

¹¹¹ APPLEMAN, E. R., *South to The Naktong, North to The Yalu*, s. 559.

¹¹² SMITH, R. Charles, *U. S. Marines in Korean War*, Washington D. C. 2007, s. 231.

¹¹³ MONTROSS, Lynn, *U. S. Marine*, s. 129.

¹¹⁴ SMITH, R. Charles, *U. S. Marines*, s. 242–243.

V této chvíli se ještě nikdo z vrchního velení neobával o větší účast Číny ve válce. Podle veškerých předpokladů se na území Korejského poloostrova nacházeli pouze korejští vojáci, kteří byli vyzbrojeni v Číně, kde také bojovali během čínské občanské války. Generál MacArthur navíc usuzoval, že tito vojáci, na které narazili jednotky OSN, byli pouze zadní voj ustupujících severokorejských jednotek, které rychle utíkaly na sever. Proto se rozhodl pro zahájení velké operace, která by ukončila válku.

3.5 Ztráta vítězných nadějí

I přes pochybnosti o intervenci Číny do konfliktu na Korejském poloostrově, chtěl MacArthur podniknout generální útok po celé frontě, který by se zastavil až na hranici s Čínou. Začátek ofenzivy byl naplánován na 15. listopadu, ale kvůli nedostatečnému zásobování X. armádního sboru byla ofenzíva odložena na den 25. listopadu roku 1950.¹¹⁵ V této chvíli zahájila 8. armáda útok, nicméně se X. armádní sbor stále přesunoval na výchozí pozici u přehrady Changjin. Z tohoto důvodu začala ofenzíva na východě až 27. listopadu roku 1950. V ten den zahájil X. armádní sbor svůj útok z výchozího postavení na západní straně přehrady Changjin od městečka Yudam-ni.¹¹⁶

Veškeré snahy o postup byly velice rychle ukončeny, jelikož se na postupující americké vojáky vrhly oddíly čínských vojáků. Čínské jednotky byly velice dobře ukryty v horském terénu a tak nebyly viditelné ani pro letectvo OSN. Čínská ofenzíva byla přesně naplánována, aby byla zahájena během začátku MacArthurova generálního útoku. Navíc útok čínských vojáků neohlašovala žádná dělostřelecká příprava ani tanky, které by podporovaly postupující vojáky.¹¹⁷

Prvním cílem čínské ofenzívy byly jihokorejské jednotky, které byly umístěny na pravém křídle 8. armády. Volba zaútočit na Jihokorejce byla logická, jelikož čínské mínění o jihokorejských jednotkách nebylo valné.¹¹⁸

¹¹⁵ DVORCHAK, J. R., *Korejská válka*, s. 103.

¹¹⁶ MONTROSS, Lynn, *U. S. Marine*, s. 154.

¹¹⁷ CATCHPOLE, Brian, *Korejská válka*, s. 85.

¹¹⁸ DVORCHAK, J. R., *Korejská válka*, s. 107.

Proto prvotní útok začal právě na 2. jihokorejský armádní sbor v centru poloostrova. Dne 26. listopadu zaútočila čínská lidově osvobozenecská armáda na nepřipravené Jihokorejce a téměř okamžitě došlo ke zhroucení jihokorejského armádního sboru, který byl donucen se stáhnout na linii mezi Tokch'on a Yongdong-ni.¹¹⁹ Tím vznikla velká mezera v postavení sil OSN na západní straně poloostrova, kterou se snažili Američané vyřešit vysláním turecké brigády na východ od obce Kunu-ri.¹²⁰

Během snahy o konsolidaci linie na řece Ch'ongch'on došlo k postupnému stahování 8. armády z této oblasti. Situace se stala velice nepřehlednou, když se čínským vojákům podařilo proniknout do amerických linií. Za této situace bylo nevyhnutelné, že se americká armáda začala stahovat na jih. Jediné jednotky, které dokázaly relativně dobře obstát proti čínským vojákům, byly americká 24. pěší divize a jihokorejská 1. pěší divize.¹²¹ Generál Walker již 29. listopadu nařídil všeobecné stažení 8. Armády. Tento ústup se stal jedním z nejobtížnějších v této válce, navíc byla 2. pěší divize izolována od ostatních jednotek, takže si musela probít cestu na jih.¹²²

Ústupem byla nejvíce zasažena již zmíněná 2. pěší divize, jejíž velitel zvolil ke stažení kratší cestu skrze průsmyk jižně od osady Kunu-ri. Nicméně vrcholky a přílehlé okolí tohoto průsmyku měli pevně v držení čínští vojáci, kteří zde čekali na projíždějící americkou kolonu. Dne 30. listopadu začala 2. pěší divize ustupovat směrem na jih do městečka Sunch'on, kde se připravila obranná linie.

Během jejich ústupu došlo k vysokým ztrátám, které způsobila smrtonosná palba z kopců. Letectvo a dělostřelectvo Spojených států amerických se snažilo podporovat ustupující vojáky, jenže tato podpora nedokázala efektivně zabránit čínské palbě.

¹¹⁹ MOSSMAN, C. Billy, *Ebb and Flow, November 1950– July 1951*, Washington D. C. 1990, s. 70.

¹²⁰ Tamtéž, s. 71.

¹²¹ DVORCHAK, J. R., *Korejská válka*, s. 107.

¹²² MALKASIAN, Carter, *Korean war 1950–1953*, Wellingborough 2001, s. 32.

Jen samotná 2. pěší divize ztratila ve dnech od 15. do 30. listopadu okolo 4.500 vojáků, z toho většinu až po zahájení čínské ofenzivy dne 25. listopadu roku 1950.¹²³

Na východní straně byl X. armádní sbor ve značné nevýhodě, protože nebyl ve spojení s 8. armádou. Z tohoto důvodu vojáci X. armádního sboru nevěděli o porážce na řece Ch'ongch'on. Čínská armáda zaútočila dne 27. listopadu na pozice X. armádního sboru. Shodou okolností potřebovali i čínští vojáci odklad začátku ofenzivy stejně jako americká námořní pěchota. Již v noci z dne 26. na 27. listopadu došlo k obklíčení několika jednotek námořní pěchoty v Yudam-ni, Hagaru-ri a Koto-ri. Dále došlo k čínskému frontálnímu útoku, který Američany šokoval.¹²⁴

Stejná situace se opakovala na východní straně nádrže, kde postupovala 7. pěší divize. I její vojáky překvapil silný čínský útok proti jejich pozicím. Na hrotu 7. pěší divize byl umístěn 3. prapor 31. pěšího pluku, který byl po 29. listopadu překřtěn na „*Task Force Faith*“ podle velitele této jednotky. Plukovníku Faithovi se podařilo ustoupit s celou jednotkou do Singhung-ni, kde byli vzápětí obklíčení Číňany. Během jejich ústupu byla vyslána skupina z Hagaru-ri, aby podpořila ustupující vojáky, avšak tato pomoc ztroskotala. Následně byla jednotka plukovníka Faitha donucena, aby se o ústup k Hagaru-ri pokusila sama. Dne 1. prosince se „*Task Force Faith*“ pokusila o průlom a dosažení spojeneckých linií, avšak tento pokus se nezdařil, jelikož narazili na několik dobře připravených čínských silničních zátarasů a léček.

Plukovník Faith byl při jednom přepadení zabit a tím se zlomila i morálka amerických vojáků. Vojáci se posléze pokusili o překročení čínských linií, ale většina byla zastavena. Až ráno dne 2. listopadu se podařilo několika osamělým vojákům dostat k liniím u Hagaru-ri.¹²⁵

¹²³ STEWARD, W. Richard, *The Korean War. The Chinese Intervention*, Washington D. C. 2000, s. 13.

¹²⁴ MALKASIAN, C., *Korean war*, s. 35.

¹²⁵ DVORCHAK, J. R., *Korejská válka*, s. 129.

Dne 29. listopadu dostaly čelní jednotky v Yudam-ni rozkaz, aby se stáhly zpět k Hagaru-ri. Během jejich ústupu se musely probít přes čínský zátaras v průsmyku Toktong. Zde se odehrála podobná situace jako na západní straně poloostrova v průsmyku u Kunu-ri. Až dne 3. prosince se dostaly jednotky námořní pěchoty do Hagaru-ri a odtud pokračovala celá 1. divize námořní pěchoty přes Koto-ri až ke spojeneckým liniím u městečka Chinhung-ni. Během tohoto ústupu pronesl před tiskem velitel 1. divize námořní pěchoty generál Oliver Smith: „*Ústup? Nesmysl! Jen útočíme z jiného směru!*“.¹²⁶

Následující dny se celý X. armádní sbor nadále stahoval směrem k přístavu Hungnam, ze kterého měli být evakuováni ustupující vojáci. Generál Almod předpokládal, že by evakuace mohla být dokončena ke dni 22. prosince roku 1950, takže v okolí tohoto přístavu nechal vybudovat důkladnou obrannou linii.¹²⁷ Následně proběhla evakuace z přístavu Hungnam,¹²⁸ která skončila 24. prosince, když byly odvezeny poslední zbytky pozemních jednotek.¹²⁹ Američtí vojáci za sebou zanechali několik tun munice a výbušnin, které byly následně vyhozeny do povětří, aby se zabránilo v jejich zneužití Severokorejci.¹³⁰

Ústup a evakuace amerických jednotek ze Severní Koreje je pokládáno za jednu z největších porážek americké armády v moderních dějinách. Pravdou je ovšem i to, že díky rozvaze velících důstojníků, kteří raději volili ústup, bylo zachráněno mnoho lidských životů. Celkové ztráty jen u přehradě Changjin činily na americké straně okolo 6.000 vojáků a dalších 6.000 vojáků mělo omrzliny. Čínská armáda však měla 30.000 padlých, 12.500 raněných a mnoho dalších vojáků utrpělo omrzliny, kvůli nedostatečné výstroji.

¹²⁶ MALKASIAN, C., Korean war, s. 36, srov. Korea Reborn. A Grateful Nation Honors War Veterans for 60 Years Of Growth, North Dakota Department of Veterans Affairs [Online], [cit. 27. 3. 2017], s. 59. Dostupné z: <https://www.nd.gov/veterans/files/resource/Korea-Reborn-Book.pdf>

¹²⁷ CATCHPOLE, B., Korejská válka, s. 97.

¹²⁸ STEWARD, W. Richard, X Corps in Korea, December 1950, Leavenworth 1991, s. 29.

¹²⁹ DVORCHAK, J. R., Korejská válka, s. 155.

¹³⁰ MOSSMAN, C. B., *Ebb and Flow*, s. 174.

3.5.1 Nucený odchod generála MacArthura

Čínská ofenzíva v listopadu a prosince roku 1950 zásadně proměnila situaci na korejském bojišti. Optimismus generála MacArthura byl nepochybně nahrazen zklamáním, jelikož nemohl adekvátně odpovědět na intervenci Číny. Diplomatické soukolí se začalo obracet v jeho neprospěch. Nejprve mu nebylo povoleno využít leteckých sil k likvidaci mostů přes řeku Ja-lu, přes které proudily do Severní Koreje zástupy nových vojáků a válečného materiálu. Dále nemohl využít leteckých sil k likvidaci nepřátelského letectva, které bylo umístěno na čínských letištích v Mandžusku.

Tímto postojem se začal generál názorově rozcházet s prezidentem Trumanem a jeho administrativou. Pomyslným překročením meze v této ošemetné situaci bylo, když generál MacArthur odeslal do Washingtonu telegram ze dne 11. února roku 1951, ve kterém popisoval návrhy na změnu války ve prospěch sil OSN. Generál se neobával sáhnout po strategickém letectvu, jaderných zbraních a dvou obojživelných útocích. Touto strategií měl docílit faktického vyhladovění čínských vojáků a poté by následovala jejich kapitulace.¹³¹

Trpělivost prezidenta Trumana s výroky generála MacArthura přetekla v březnu roku 1951. Během prvních měsíců nového roku došla ministerstva obrany a zahraničí ve Spojených státech amerických k rozhodnutí, že by asi bylo na čase začít uvažovat o ukončení bojů v Koreji. Nicméně generál MacArthur opět politické elity šokoval, když dne 24. března vydal vlastní tiskové prohlášení, které bylo následující den otištěno v New York Times.¹³² V tomto prohlášení sdělil, že Čína je velice blízko k vojenskému kolapsu, jelikož nemá průmyslové kapacity k vedení moderní války. Generál také prohlásil, že se chce setkat s čínskými protějšky, aby prodiskutovali možnost uzavření příměří. Tím však velice zásadně překročil svou pravomoc.

¹³¹ BROŽ, I., Říkali mu D'artagnan, s. 187–194.

¹³² Statement of General Douglas MacArthur, March 25, 1951, Harry S. Truman Library and Museum [online], [cit. 27. 3. 2017]. Dostupné z: https://www.trumanlibrary.org/whistlestop/study_collections/koreanwar/documents/index.php?pagenumber=1&documentdate=1951-03-25&documentid=ma-2-11.

Generál Douglas MacArthur byl následně prezidentem dne 11. dubna roku 1951 ze své pozice odvolán. Jeho místo na špičce velení připadlo generálu Matthewu Ridgwayovi. Generál MacArthur se do Spojených států amerických vrátil jako válečný hrdina, jeho návrat vyvolal mnoho ovací. Ale to byl konec jeho vojenské kariéry.¹³³

3.6 Nová tvář ve vrchním velení

Na konci roku 1950 byla 8. armáda na ústupu. Hlavní město Severní Koreje Pchjongjang bylo vyklizeno již 5. prosince. Američtí vojáci za sebou museli nechat mnoho tun vojenského materiálu, který ovšem musel být zničen. Ve vedení armády proběhla velká změna, jelikož nově byl X. armádní sbor podřízen 8. armádě.¹³⁴ 8. armáda na západní straně poloostrova ustupovala až do 15. prosince, když američtí vojáci zaujali pozice na řece Imjin, která se nachází severně od Soulu. A poslední velkou ránou bylo, že dne 23. prosince zemřel velitel 8. armády generál Walker. Jeho místo nahradil Matthew B. Ridgway, veterán druhé světové války.¹³⁵

Generál Ridgway nejprve musel přeorganizovat 8. armádu. Nemínil dopustit, aby se opakovala situace z listopadu roku 1950. Jeho prvotním záměrem bylo, aby se pěšáci už nenechali zaskočit palbou z výšin. Jeho podřízení dostali rozkaz k patrolování a zkoumání okolního terénu. Během těchto patrol měli vojáci provádět průzkum bojem. Na větší konsolidaci obranné linie, však neměl generál Ridgway moc času, protože již 31. prosince začala další fáze čínské ofenzívy na zmrzlé řece Imjin.¹³⁶

Obranná linie byla rozdělena do tří úseků. Na levém křídle byla umístěna americká 25. pěší divize, jihokorejská 1. pěší divize a britská 29. pěší brigáda. Střední úsek fronty hájily americké 1. jezdecká divize, 24. pěší divize, dále jihokorejská 6. pěší divize, pěší brigáda Commonwealthu a řecký a filipínský pěší prapor. Dále pak na západním úseku fronty byly umístěny jen jihokorejské

¹³³ BROŽ, I., Říkali mu D'artagnan, s. 197.

¹³⁴ DVORCHAK, J. R., Korejská válka, s. 117.

¹³⁵ Tamtéž, s. 157.

¹³⁶ MOSSMAN, C. B., *Ebb and Flow*, s. 188.

jednotky, jelikož si X. armádní sbor na jihu poloostrova stále doplňoval stav.¹³⁷

Čínský útok se opět soustředil především na jihokorejské jednotky, o nichž pochyboval i velitel 8. armády. Generál Ridgway především pochyboval o jednotlivých velitelích Jihokorejců, kteří byli podle něj neschopní.¹³⁸

Již dne 31. prosince pronikli čínští vojáci skrze jihokorejská postavení, čímž způsobili zmatek. Jihokorejské jednotky se daly na ústup, aniž by informovaly Američany. Následkem tohoto kolapsu musel generál Ridgway rozkázat, aby se stáhly i americké divize bránící řeku Imjin.¹³⁹

Hlavní město Korejské republiky Soul se už nepodařilo generálu Ridgwayovi ubránit, ale podařilo se vytvořit tak zvané Soulské předmostí. Tuto linii měli za úkol držet vojáci 25. pěší divize a příslušníci britské 29. pěší brigády. V poledne dne 3. ledna roku 1951 byl generál Ridgway rozhodnut, že evakuace Soulu musí proběhnout co možná nejdříve. Nejprve bylo potřeba dostat na jih od Soulu a přes řeku Han okolo 75.000 vojáků, dále museli být transportováni i vládní úředníci, a jestliže by to bylo možné tak i celková populace Soulu. Ústup amerických jednotek začal již 3. ledna a pokračoval následující dva dny. Dne 5. ledna roku 1951 bylo korejské hlavní město opět pevně v rukou komunistických sil, když nad městskou radnicí opět zavlála severokorejská vlajka.¹⁴⁰

Stabilizovat linii se podařilo až v polovině ledna u městečka P'yongt'ack, kde se podařilo americkým vojákům zastavit postupující čínské hlídky. Následně vydal generál Ridgway rozkaz k průzkumu území severně od P'yongt'acku. Americké hlídky se nesetkaly s nepřítelem, proto se generál Ridgway rozhodl pro vlastní ofenzívu na sever.¹⁴¹ Nejprve se ovšem musel vypořádat s morálkou vojska, která po ústupu ze Severní Koreje značně utrpěla, proto vydal dne 21. ledna prohlášení, které bylo nazváno „*Proč jsme zde*“¹⁴²

¹³⁷ DVORCHAK, J. R., *Korejská válka*, s. 164.

¹³⁸ Tamtéž, s. 167.

¹³⁹ MOSSMAN, C. B., *Ebb and Flow*, s. 189–191

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 208.

¹⁴¹ CATCHPOLE, B., *Korejská válka*, s. 108.

¹⁴² OUTLAND, T. James, *General Matthew B. Ridgway and Army Design Methodology during the Korean War*, Leavenworth 2012, s. 33.

3.6.1 Boje na začátku roku 1951

Během ledna se projevila slabost čínské armády, jelikož se čínským vojákům prodloužily zásobovací linie. Čínské zásobování bylo velice zdlouhavé, protože čínská armáda nebyla dostatečně vybavena nákladními vozidly. Navíc kvůli kruté zimě a americkému dělostřelectvu umíralo každý den mnoho čínských vojáků. Proto se čínští vojáci raději dobrovolně stáhli na sever, než aby se nadále pokoušeli probíjet přes americké linie.¹⁴³ Kvůli stažení čínských vojáků se generál Ridgway rozhodl pro menší ofenzivní akci, díky níž by zjistil stav čínských pozic. Proto byla vyhlášena operace „*Wolfhound*“.¹⁴⁴ Její účastníci měli zaútočit na města Osan a Suwon, kde byla vytvořena obranná postavení. Generál Ridgway namísto velké ofenzivní operace zvolil pomalejší, nicméně jistější postup. Americké jednotky měly při sebemenším náznaku přítomnosti čínských vojáků vytvořit obrannou linii, přičemž Američané měli být kryti dělostřelectvem a leteckými útoky. Následující operace nazvaná „*Thunderbolt*“ byla zahájena 25. ledna. Jednalo se o útočnou operaci, jejímž cílem bylo zahnat čínské vojáky až k řece Han. Tato operace byla velice úspěšná. města Suwon a Ičchon byla opět získána a díky americké 25. pěší divizi se podařilo obsadit letiště v Kimpu.¹⁴⁵

Na úspěch v západním sektoru navázal generál Ridgway tím, že vyhlásil další operaci ve středním úseku fronty. Operací „*Roundup*“ byly pověřeny americký X. armádní sbor a jihokorejský 3. armádní sbor.¹⁴⁶ Cílem se stalo město Chip'yong-ni. Toto město bylo nesmírně důležitým silničním uzlem a bylo obsazeno 29. ledna roku 1951.

Značný postup sil OSN na západě vyvolal čínskou reakci v podobě nového čínského útoku právě na městečko Chip'yong-ni. Proti generálu Ridgwayovi stála 4. čínská polní armáda, která byla doplněna severokorejskými jednotkami, jejíž celková síla se odhaduje na 200.000 vojáků.¹⁴⁷

¹⁴³ CATCHPOLE, B., *Korejská válka*, s. 108.

¹⁴⁴ MOSSMAN, C. B., *Ebb and Flow*, s. 237.

¹⁴⁵ DVORCHAK, J. R., *Korejská válka*, s. 180.

¹⁴⁶ MOSSMAN, C. B., *Ebb and Flow*, s. 248.

¹⁴⁷ CATCHPOLE, B., *Korejská válka*, s. 111.

Generál Ridgway se o tomto nebezpečí dozvěděl dostatečně dopředu, a proto ukončil ofenzivní operace. Tím se mohli američtí vojáci připravit na čínský útok, aby se neopakovala situace z listopadu roku 1950. Čínský útok začal dne 11. února roku 1951. Během prvního úderu se útočícím vojákům podařilo proniknout skrz obranná postavení v okolí Cip'jong-ni a toto město izolovat.

Americké pozice ve městě nebyly záviděníhodné, jelikož se obrana skládala pouze z 5.000 amerických vojáků. Jejich velitel plukovník Paul Freeman rozmístil vojáky na vyvýšené pozice v okolí města. Zálohou pro následující boj mu zůstala rota Rangers a několik ženistů.¹⁴⁸

Útok na izolované vojáky plukovníka Freemana začal v noci ze 13. na 14. února roku 1951,¹⁴⁹ nicméně američtí pěšáci umístění na vyvýšených pozicích v kombinaci s minomety a dělostřelectvem, způsobili v čínských řadách velké ztráty. Dělostřelectvo bylo mnohem účinnější, protože čínské lidově osvobozené armády postupovaly proti Američanům v otevřeném terénu.¹⁵⁰ Prakticky se tato bitva mohla vizuálně připodobnit bitvám první světové války.

Generál Ridgway slíbil vyslat na pomoc obléhaným Američanům 1. jízdní divizi a brigádu Commonwealthu. Celodenní boj se protáhl až do nočních hodin, kdy bylo bojiště osvětlováno pomocí světlic, takže ani pověstné čínské noční útoky neměly očekávaný vliv.

Kritickým okamžikem pro celou bitvu se stalo, když se čínským vojákům podařilo vytlačit ze svých pozic rotu G. Tímto vojáci čínské armády dosáhli možnosti ostřelovat velitelský stan a dělostřelecké baterie umístěné uvnitř perimetru. Následné boje o tento kopec byly doprovázené dílčími úspěchy na jedné či druhé straně. Boje o Chip'jong-ni skončily mezi 15. a 16. únorem. Během této bitvy ztratila čínská armáda na 5.000 vojáků. Několik set čínských vojáků bylo nalezeno na pozicích roty G, kde se sváděly nejtěžší boje. Zároveň nezdařené obléhání Chip'jong-ni bylo první porážkou

¹⁴⁸ CATCHPOLE, B., Korejská válka, s. 113.

¹⁴⁹ GUGELER, A. R., Combat Actions, s. 107.

¹⁵⁰ DVORCHAK, J. R., Korejská válka, s. 182.

čínské armády od jejího vstupu do korejské války.¹⁵¹

Generál Ridgway nechtěl na nic čekat a po svých počátečních úspěších naplánoval další velkou operaci. Operace „Killer“ byla zahájena dne 21. února roku 1951 a jejím cílem nebylo nic jiného než zlikvidovat co možná největší počet čínských a severokorejských vojáků a zároveň utržit co nejmenší ztráty ve vlastních řadách. Avšak kvůli nepříznivému počasí nemohla být nasazena těžká technika. Během dne se teploty zvýšily k 10 stupňům celsia, zatímco během noci stále mrzlo.¹⁵² Takže se operace omezila pouze na pomalé boje pěchoty, která čistila od nepřátelských vojáků vrcholky kopců. Při útoku na tato postavení se vžila strategie, při níž se uplatnilo letectvo, dělostřelectvo a následně útok pěchoty.¹⁵³ Takto se podařilo do konce února roku 1951 postoupit k řece Han na západním úseku poloostrova. Velice obtížný úkol čekal na námořní pěchotu, jejímž cílem bylo obsadit město Hoengsong a dále pak kopcovitý terén severně od tohoto města. Tato operace byla ukončena 5. března, ale i přesto generál Ridgway nařídil následující den začátek další významné operace.¹⁵⁴

Operace s názvem „Ripper“ měla mít stejný úkol jako předešlé, přivodit nepříteli co možná největší ztráty. Generál Ridgway chtěl touto operací dosáhnout stažení nepřátelských vojáků severně od Soulu a to až na řeku Imjin.¹⁵⁵ Během této operace došlo k poslední změně majitele hlavního města Korejské republiky. Soul byl opětovně obsazen dne 14. března roku 1951 prakticky bez boje.¹⁵⁶ Plán generála Ridgwaye zafungoval perfektně. X. armádní sbor zaútočil ve středním úseku fronty a to způsobilo ohrožení čínských pozic v Soulu. Na konci března se podařilo jednotkám OSN postoupit zpět k 38. rovnoběžce. Podle vyjádření generála Ridgwaye se mělo postupovat dále. Dne 29. března vydal generál Ridgway plán pro operaci „Rugged“, která měla frontu posunout na linii „Kansas“.¹⁵⁷ Tato fronta měla zabezpečit přehradu Hwachon,

¹⁵¹ GUGELER, A. R., *Combat Actions*, s. 123.

¹⁵² MOSSMAN, C. B., *Ebb and Flow*, s. 308.

¹⁵³ CATCHPOLE, B., *Korejská válka*, s. 116–117.

¹⁵⁴ SMITH, CH. R., *U. S. Marines*, s. 370.

¹⁵⁵ SMITH, CH. R., *U. S. Marines*, s. 371.

¹⁵⁶ DVORCHAK, J. R., *Korejská válka*, s. 189.

¹⁵⁷ MONTROSE, Lynn, *U. S. Marine Operations in Korea 1950–1953, Volume IV, The East-Central Front*, Washington D. C. 1962, s. 94.

kteřá sloužila jako zásobárna pitné vody v Soulu. Nakonec byl postup zastaven až jižně od města Chorwon.¹⁵⁸

První polovina měsíce dubna roku 1951 byla ve znamení výměny velitelů. Generál MacArthur byl uvolněn ze služby a poté ho na velícím místě jednotek OSN musel nahradit generál Ridgway, jehož místo ve velení 8. armády převzal generál James A. Van Vleet.¹⁵⁹ Jako nový velitel potřeboval chvíli na aklimatizaci na bojišti. Generál Van Vleet byl sice obeznámen se situací, ale byly to pouze zprostředkované informace.

Čínský protiútok na jaře roku 1951 začal dne 22. dubna. Jediným cílem čínské ofenzívy byl Soul. Generál Pheng nasadil do útoku okolo 270.000 mužů, kteří překročili řeku Imjin a směřovali k Soulu. Po celé frontě probíhaly další útoky, nicméně pro tyto akce nebylo vyčleněno tolik mužů.¹⁶⁰ V noci z 22. na 23. dubna byla celá frontová linie ostřelována čínským dělostřelectvem, které bylo následováno čínským útokem v oblasti jihokorejské 6. pěší divize.¹⁶¹ Čínský útok okamžitě demoralizoval Jihokorejce, kteří se vydali opět na ústup, čímž odkryli levé křídlo X. armádního sboru. Na dalším úseku fronty byla napadena britská 29. pěší brigáda, která i přes zuřivý odpor musela ustoupit.¹⁶²

Čínská ofenzíva se zastavila již 29. dubna, když čínským jednotkám došla munice. Frontová linie se sice posunula blíže k Soulu, ale nový velitel 8. armády generál Van Vleet se v tomto okamžiku rozhodl, že již nebude ze Soulu ustupovat. Ještě týž den, kdy se zastavila čínská jarní ofenzíva, spojenecká letadla zachytila možný pokus Severokorejců o překročení řeky Han. Během několika minut byla tato jednotka eliminována.¹⁶³ Spojenecká vojska byla čínskou ofenzívou donucena se stáhnout na tak zvanou „Bezejmennou linii“, která se táhla severně od Soulu a pokračovala na severozápad.¹⁶⁴ Ztráty na čínské straně činily dle odhadů mezi 70–100.000 vojáky, což představovalo velkou

¹⁵⁸ DVORCHAK, J. R., *Korejská válka*, s. 192.

¹⁵⁹ SMITH, CH. R., *U. S. Marines*, s. 380.

¹⁶⁰ MOSSMAN, C. B., *Ebb and Flow*, s. 381.

¹⁶¹ SMITH, CH. R., *U. S. Marines*, s. 383.

¹⁶² DVORCHAK, J. R., *Korejská válka*, s. 213.

¹⁶³ MOSSMAN, C. B., *Ebb and Flow*, s. 435.

¹⁶⁴ DVORCHAK, J. R., *Korejská válka*, s. 218.

porážku.¹⁶⁵ Navíc se útok minul účinkem, jelikož se nepodařilo obsadit Soul a ani výrazně prolomit linie.

I přes počáteční neúspěch se čínský generál nevzdal možného pokusu o průlom. Ve druhé polovině května roku 1951 došlo k druhému kroku čínské jarní ofenzívy, když byly zahájeny diverzní útoky po celé linii. Tyto útoky se podařilo generálu Van Vleetovi odrazit za pomoci rychlého přesunování záložních jednotek na kritická místa. Známým střetem se stal boj o „Bunker Hill“, který měla obsazený americká 2. pěší divize. Tato pozice ovšem měla jednu velkou nevýhodu, protože zásobování muselo probíhat za pomoci 700 jihokorejských nosičů, kteří museli na vrchol této kóty vynést okolo 237.000 pytlů s pískem a další potřebné zásoby.¹⁶⁶ První dva týdny měsíce května byly doprovázeny klidem až ve dnech 15. a 16. května došlo k zahájení útoku proti této pozici. Až mezi 19. a 21. květnem došlo k většímu stahování čínských jednotek na sever.¹⁶⁷ Do konce května došlo k úplnému odpoutání čínských jednotek.

Na začátku června roku 1951 proběhl velký americký protiútok. Operace „Piledriver“ byla zahájena 1. června a jejím výsledkem mělo být obsazení železného trojúhelníku, který se rozkládal mezi městy Chorwon, Kumha a Pyongyang. Tato oblast sloužila k soustředění čínských a severokorejských jednotek. Ke dni 11. června roku 1951 se pod kontrolu jednotek OSN dostaly města Chorwon a Kumha.¹⁶⁸

Generál Ridgway odmítl následovat příklad generála MacArthura a nadále nechtěl útočit na pozice čínských a severokorejských vojáků, jelikož došlo k vytvoření čínské obranné linie, která mohla být prolomena jen za cenu velkých ztrát. Z mobilní korejské války se postupně stala poziční korejská válka.

Bojovalo se další dva roky, aby došlo k vytvoření podmínek příznivých pro uzavření příměří.

¹⁶⁵ MONTROSE, Lynn, U. S. Marine, s. 121.

¹⁶⁶ GUGELER, A. R., Combat Actions, s. 170.

¹⁶⁷ CATCHPOLE, B., Korejská válka, s. 137.

¹⁶⁸ DVORCHAK, J. R., Korejská válka, s. 222.

Celkové ztráty během prvního roku války se na komunistické straně vyšplhaly k 1.000.000 vojáků, z čehož bylo okolo 163.000 zajatých. Na straně OSN je toto číslo mnohem menší. Celkové ztráty činily okolo 300.000 vojáků, kde největší podíl tvoří ztráty Jihokorejců. Spojené státy americké ztratily během prvního roku 77.000 vojáků a ostatní státy, které vyslaly své jednotky do Koreje, ztratily okolo 4.500 vojáků.¹⁶⁹

3.7 Rozhovory o příměří, aneb dlouhá cesta k míru

Možnost mírových rozhovorů se naskytla již v létě roku 1951, tedy hned poté co došlo k ustálení fronty. Obě válčící strany byly vyčerpány pohyblivou válkou. Je teoreticky možné, že armáda OSN by dokázala prorazit čínské linie, ale tento proces by si vyžádal velmi mnoho lidských životů. Stejně tak komunistické straně by se nejspíše podařilo frontovou linií proniknout, avšak za použití obrovských lidských zdrojů. Čínská vojenská taktika, kterou využili při útocích v roce 1950 a následně i roku 1951 totiž spočívala v útoku několika lidských vln proti postavení nepřítele. Samotná množstevní převaha čínských vojáků a moment překvapení zapříčinil, že čínské polní armády dokázali proniknout liniemi a způsobit zmatek mezi jednotkami OSN. Situace v létě roku 1951 byla odlišná, síly OSN byly pevně zakopány a přesně věděly, proti jaké síle stojí. Z tohoto důvodu byl velice vhodný čas pro začátek jednání, které by ukončilo tento konflikt.

Mírová jednání byla umístěna do města Kesongu, které se nachází v blízkosti 38. rovnoběžky. Obě strany zastupovalo pět představitelů. Čínskou lidovou armádu a korejskou lidovou armádu zastupoval generál Nam Il. Jeho protějškem při jednáních byl admirál Charles Turner Joy, který byl přítomen mírovým rozhovorům až do května roku 1952, poté byl vystřídán generálem Williamem Harrisonem.¹⁷⁰

¹⁶⁹ MOSSMAN, C. B., *Ebb and Flow*, s. 502.

¹⁷⁰ BOOSE, W. Donald, *Fighting while Talking. The Korean War Truce Talks*, in: *OAH Magazine of History, The Korean War*, 14, 2000, 3, s. 25.

Hlavními aktéry v tomto jednání byly Spojené státy americké a Čína. Spojené státy americké převzaly plnou odpovědnost za mírové rozhovory, takže američtí spojenci a Jižní Korea měli jen malý vliv na průběh a výsledek jednání. Čína také představovala suverénního zástupce, avšak nejdůležitější body mírového uspořádání koordinovala se Sověty a Severokorejci.¹⁷¹

Možnost začít vést mírové rozhovory byly v komunistickém bloku předneseny na schůzce Stalina, Kim Ir-Sena a čínského velvyslance Gao Ganga v Moskvě dne 13. Června roku 1951. Státníci jednali o možnosti zahájení mírových rozhovorů a také že Sovětský svaz dodá další zbraně pro vyzbrojení 16 divizí. Stalin také v telegramu, který odeslal Mao Ce-tungovi oznamuje, že by mělo dojít k posílení leteckých sil z osmi na šestnáct. Posledním bodem, který Stalin v telegramu předkládal, byla možnost útoku sil OSN, takže nabádal k opatrnosti a k posílení linií. Již v tomto telegramu padla zmínka o možnosti, že bojové operace na poloostrově budou hrát důležitou roli v mírových rozhovorech.¹⁷²

Mírové podmínky komunistické strany přenesl Mao Ce-tung již dne 14. června roku 1951 ve svém telegramu, který zaslal Stalinovi a oběma státníkům, kteří se stále nacházeli v Moskvě. Podmínky byly následující: vytvoření neutrální zóny mezi oběma státy. Do této zóny by ani jeden stát neměl zasahovat. Mao Ce-tung také chtěl navrhnout možnost vstupu Číny do OSN.¹⁷³

Začátek mírových rozhovorů proběhl dne 10. Července roku 1951 v již zmíněném Kesongu. Oba delegáti generál Nam Il a admirál Charles Turen Joy přednesly svoji zahajovací řeč, kde shrnuli proč a za jakým účelem se sešli u jednacího stolu. Generál Ridgway informoval o začátku jednání ve svém reportu ze dne 10. července roku 1951. V tomto hlášení jsou vypsány podmínky, které měly být dodržovány během jednání. Nejprve mělo dojít k zastavení veškerých

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² June 13, 1951, Ciphred telegram, Filippov (Stalin) to Mao Zedong remeeting in Moscow with Gao Gang and Kim Il Sung, History and Public Policy Program Digital Archive [online], [15. 4. 2017], Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/110364>.

¹⁷³ June 14, 1951, Handwritten letter from Gao Gang and Kim Il Sung to Stalin, with 13 June 1951 handwritten letter from Mao Zedong to Gao Gang and Kim Il Sung, History and Public Policy Program Digital Archive [online], [15. 4. 2017], Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/110365>.

bojových operací na zemi, na moři a ve vzduchu. Neměla probíhat ani letecká průzkumná činnost. Dále se měla vytvořit okolo 38. rovnoběžky 20 kilometrové demilitarizované pásmo, které mělo být rovnoměrně rozděleno mezi oba státy. Civilní sektor měl být navrácen ke „*statusu quo*“ před válkou, to prakticky znamenalo, že se územní zisky fakticky anulují. Také mělo dojít ke stažení armád spojeneckých států v co nejkratší době. S tím souvisela i výměna zajatců, kteří měli být navráceni do svých domovin. Generál Ridgway ve své zprávě pokračoval s výkladem průběhu prvního setkání a zprávu uzavřel se slovy, že k dalšímu setkání dojde 11. července roku 1951.¹⁷⁴

Jednání i přes snahu Spojených států amerických nevedla nikam, takže další projednávání bylo odloženo až na podzim roku 1951¹⁷⁵ Zdlouhavá a velice ošemetná byla otázka válečných zajatců. Severokorejské a čínské stanovisko bylo, že dojde k povinné repatriaci válečných zajatců, avšak mnoho zajatých severokorejských vojáků se nechtělo vrátit zpět. Z tohoto důvodu bylo stanovisko Spojených států amerických v této věci z hlediska dobrovolnosti.¹⁷⁶ Jedním z dalších dílčích problémů ze strany OSN bylo samotné místo Kesong, jelikož bylo pod kontrolou severokorejské a čínské armády.¹⁷⁷

Návrat k jednacímu stolu proběhl až dne 25. října roku 1951. Jednání se přesunula do Panmunjonu, kde probíhala až do samotného konce války. I přes pokračující snahy bylo stále zapotřebí vyřešit otázku válečných zajatců. Velitelství Spojených národů usuzovalo, že necelých 70.000 z 170.000 válečných zajatců si přeje návrat do vlasti. Tato problematika opět donutila obě strany, aby upustili od mírových rozhovorů.

Na podzim roku 1952 během zasedání valného shromáždění OSN došlo k návrhu, aby byla vytvořena komise neutrálních států. Ta by měla na starosti ty zajatce, kteří odmítli návrat do vlasti. Tento návrh přednesli zástupci Velké

¹⁷⁴ July 10, 1951, Letter from General Ridgway to the Joint Chiefs of Staff on a Ceasefire Negotiations in Korea, History and Public Policy Program Digital Archive [online], [15. 4. 2017], Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/116197>.

¹⁷⁵ CATCHPOLE, B. Korejská válka, s. 302.

¹⁷⁶ March 13, 1952, Report on the Korean War, the Armistice Negotiations, and the Domestic Situation in Korea, History and Public Policy Program Digital Archive [online], [15. 4. 2017], Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/114934>.

¹⁷⁷ BOOSE, W. Donald, Fighting while Talking. The Korean War, s. 26.

Británie a zemí Commonwealthu, dále tento návrh podpořil i zástupce Indie. Tento návrh se posléze stal základem pro vypořádání se s otázkou válečných zajatců.¹⁷⁸ Pro názornou ukázkou o vleklé diplomatické situaci můžeme poukázat na schůzku Stalina, Kim Ir-sena, Pak Heon-yeonga, Zhou Enlaie a generála Peng Dehuaie, která proběhla dne 4. září roku 1952. Na schůzi se řešila především válečná situace, jaká panuje nálada mezi severokorejským obyvatelstvem a armádou. Nicméně jedním z důležitých bodů v rozhovoru bylo i projednání otázky zajatců. Stalin pronesl, že dokud Spojené státy americké nenavrátí do vlasti všechny zajatce, i ti kteří se vrátit nechtějí, ponechá si Severní Korea adekvátní počet amerických zajatců.¹⁷⁹

Zlomovým se v této otázce stala smrt Stalina dne 5. března roku 1953. Nový představitel Sovětského svazu Nikita Sergejevič Chruščov se musel vypořádat s nepokojnými satelitními státy v Evropě, takže by jen uvítal posun ve vyjednávání. Čína a Severní Korea byly na pokraji hospodářského kolapsu, avšak nechtěli udělat první krok k vyřešení zajatých vojáků. První kdo učinil návrh, byla OSN, když dne 22. února roku 1953 OSN zažádala o výměnu raněných a nemocných vězňů.¹⁸⁰ Souhlas s výměnou padl dne 28. března roku 1953, avšak všem účastnícím se stranám pomalu docházela trpělivost se zdlouhavou procedurou.

Nový americký prezident Dwight D. Eisenhower chtěl, pokud by nedošlo k zdárné shodě na poli diplomatickém, zaútočit všemi dostupnými silami na Severní Koreu a také na Čínu. V jeho plánu bylo počítáno i s využitím jaderných zbraní. Paradoxem ovšem bylo, že největší průtahy vytvořil jihokorejský prezident, který byl natolik nespokojen s diplomatickými průtahy, že často vyhrožoval stažením jihokorejských jednotek z vojenských struktur OSN.

¹⁷⁸ BOOSE, W. Donald, *Fighting while Talking. The Korean War*, s. 27.

¹⁷⁹ September 04, 1952, Record of a Conversation between Stalin, Kim Il Sung, Pak Heon-yeong, Zhou Enlai, and Peng Dehuai, History and Public Policy Program Digital Archive [online], [15. 4. 2017], Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/114936>.

¹⁸⁰ Tamtéž.

Tím by mohl prakticky sám zaútočit na sever a válka by pokračovala. Jihokorejský prezident se nechal přesvědčit, aby nedělal unáhlená rozhodnutí. S pomocí vzájemné dohody mezi Spojenými státy a Korejskou republikou zaručující hospodářskou a vojenskou pomoc Spojených států amerických byl jihokorejský prezident uklidněn.¹⁸¹

Po vyřešení veškerých problémů mohlo dojít k podpisu příměří v Panmunjonu dne 27. července roku 1953. Nicméně ještě před samotným aktem musela severokorejsko-čínská strana rozhodnout, kdo podepíše dohodu o příměří. Sovětský ministr zahraničí usuzoval, že není nutné, aby dohodu o příměří podepsal přímo Kim Ir-sen. Obával se možných jihokorejských provokací přímo proti vůdci Severní Koreje, proto měly být dohoda o příměří podepsána některým ze zástupců Kim Ir-sena. Další osobou, která měla připojit svůj podpis, byl čínský generál Peng Dehuai, jako zástupce čínské armády.¹⁸²

V dohodě o příměří se stanovují omezení týkající se demarkační linie. Do demilitarizované zóny nesměly vstoupit žádné vojenské nebo civilní osoby, pokud by nebyly zmocněny dozorčí komisí dohlížející na dodržování příměří. Tato komise měla mít možnost volného pohybu v rámci demilitarizované zóny.

Následně se v dohodě rozebíralo zastavení palby a ukončení bojů. Bylo stanoveno, že nejpozději do 72 hodin po podpisu museli všechny vojenské jednotky opustit demilitarizovanou zónu. Dále nesměly být do Koreje přiváženy další těžké zbraně. Dohled nad touto problematikou měla provádět dozorčí komise neutrálních států, o které píše dále.

Dalšími body byla starost o repatriaci válečných zajatců. Mělo dojít k vytvoření zastupitelských center červeného kříže v Jižní Koreji, Severní Koreji a Číně. Zástupci červeného kříže měli dohlížet, mimo jiné, na návrat vojáků do vlasti. Dále byl červený kříž povinen obstarat humanitární pomoc a zdravotní péči.

¹⁸¹ CHO, Myung Hyun, Korea and the Major Powers. An Analysis of Power Structures in East Asia, Seoul 1989, s. 205.

¹⁸² July 24, 1953, Draft Telegram Concerning the Participation of Cde. Kim Il Sung in the Signing of the Armistice Agreement, History and Public Policy Program Digital Archive [online], [15. 4. 2017], Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/117427>.

Pro potřeby červeného kříže měly být obstarány nákladní automobily a další potřebné vybavení, které mělo obstarat velení bojující strany.

Důležitým prvek v této dohodě se stala i otázka civilního obyvatelstva. Obyvatelé nacházející se na opačné straně demarkační linie se mohli, pokud si to přáli, vrátit do oblasti na sever či jih.¹⁸³ Stejně tak mělo dojít k navrácení všech civilistů cizí příslušnosti, kteří byli pod vojenskou kontrolou Korejské lidové armády, museli být předáni pod velení nejvyššího představitele OSN na jihu demarkační linie. V případě, že by se nedokázalo vyřešit situaci ohledně civilního obyvatelstva, tak mělo rozhodnutí připadnout dozorčí komisy.

Jedním z posledních bodů v této dohodě byla i možnost stažení všech vojenských jednotek cizích států. Mělo k tomu dojít po uplynutí tří měsíců od podpisu. Dalším požadavkem pro stažení všech cizích armád z Koreje bylo i dodržování všech podmínek, které stanovila dohoda o příměří.

Příměří bylo podepsáno v deset hodin dne 27. července roku 1953 s platností od 22:00 téhož dne.¹⁸⁴ Tímto aktem byly ukončeny boje na Korejském poloostrově, avšak se jednalo pouze o příměří. Mírová smlouva mezi Severní a Jižní Koreou nikdy nebyla napsaná, takže prakticky válečný stav mezi těmito státy stále trvá. Tento dokument uzavřel jednu kapitolu ze začátků studené války.

¹⁸³ THE KOREAN WAR ARMISTICE AGREEMENT, [online], [15. 4. 2017], Dostupné z: http://www.usfk.mil/Portals/105/Documents/SOFA/G_Armistice_Agreement.pdf.

¹⁸⁴ Tamtéž.

4 Reakce a úloha Československa v korejské válce.

Téměř od samotného počátku konfliktu se začalo s materiální pomocí pro Severní Koreu.¹⁸⁵ Již během let 1950–1951 zaslala československá vláda do Severní Koreje čtyři zásilky, které obsahovaly především oblečení a zdravotnický materiál.¹⁸⁶ V březnu roku 1951 přicestovala do Československa severokorejská delegace, kterou vedl Čoj Čan Ik. Cílem delegace bylo projednat severokorejské požadavky. Je třeba zdůraznit, že v tomto momentě se válka začala měnit z války mobilní na válku pozici. V důsledku toho se změnily i severokorejské požadavky kladoucí větší důraz na dodávky, které by podpořily severokorejský těžký průmysl. Dalším závazkem, který československá vláda přislíbila splnit, bylo vyslání chirurgické polní pohyblivé nemocnice.

V této polní nemocnici měli být lékaři schopni provádět například transfúzi krve, která se v Severní Koreji během války běžně neprováděla. Československo nebylo jedinou zemí, která vyslala do Korejské lidové demokratické republiky své doktory. Jako příklad lze uvést Maďarsko, nicméně maďarská nemocnice nebyla vybavena nástroji pro krevní transfúzi.

O celkové mezinárodní pomoci, která přišla do Severní Koreje, nás informuje telegram, který určený Rumunské vládě, kde se požaduje větší rumunská podpora.¹⁸⁷

Již v lednu roku 1952 se začalo připravovat vyslání vojenské nemocnice do válečné oblasti.¹⁸⁸ S nemocnicí mělo odjet deset specializovaných lékařů, šest operačních sester, tři ošetřovatelky, rentgenolog, a další. Velmi pomocnou osobou, která také měla odcestovat, byl politický pracovník, který měl být pověřen přímo ministerstvem zahraničních věcí.¹⁸⁹

¹⁸⁵ PILÁT, Vladimír, Českoslovenští vojenští lékaři v korejské válce I., in: Historie a vojenství 43, 1994, 2, s. 132.

¹⁸⁶ Pomoc Československa Korejské lidové demokratické republice v roce 1950. Zpráva V. Širokého z 23. 3. 1953, Národní Archiv (dále jen NA), Politický sekretariát ÚV-KSČ, sv. 55, a. j. 14.

¹⁸⁷ March 13, 1952, Report on the Korean War, the Armistice Negotiations, and the Domestic Situation in Korea, History and Public Policy Program Digital Archive [online], [cit. 1. 4. 2017], Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/114934>.

¹⁸⁸ Zpráva o vyslání jedné CHPPN na pomoc lidové demokratické Koreji, Vojenský historický archiv (dále jen VHA), Ministerstvo národní obrany (dále jen MNO) 1952, Fond: Hlavní týl/ Zdravotnická správa (dále jen HT/ZS), kart.254, sign. 100/1.

¹⁸⁹ Polní nemocnice materiální a kádrové vybavení, VHA, MNO 1952, HT/ZS, kart. 254, sign. 100/1.

Veškeré přípravy na odeslání zdravotních pracovníků do Severní Koreje podléhaly nesmírnému utajení¹⁹⁰ a měly proběhnout do konce února roku 1952. Ministr národní obrany, armádní generál Alexej Čepička, měl do konce února roku 1952 zajistit jednu chirurgickou polní pohyblivou nemocnici s dopravními prostředky a také měl zajistit potřebný odborný personál, včetně politického pracovníka. Ministr zdravotnictví Dr. h. c. Josef Plojhar měl za úkol obstarat transfúzní zařízení a dále civilní zdravotnický personál. Ministr zahraničí Viliam Široký musel zajistit jednání se severokorejskou vládou. Musely být vyřešeny podmínky činnosti a způsob zabezpečení nemocnice, způsob doplňování zdravotního personálu a zásobování materiálem a komu bude nemocnice podléhat na místě činnosti. Prakticky se jednalo o stejný příklad jako mobilní chirurgická nemocnice v Jižní Koreji, která spadala pod velení OSN.

Posledním důležitým úkolem během příprav na vyslání nemocnice byl pověřen ministr zahraničního obchodu Antonín Gregor, který měl, po dohodě s ministerstvem národní obrany zajistit přesun personálu a materiálu na místo určení.¹⁹¹ Tyto body jen v nepatrných změnách potvrdilo politické shromáždění ze dne 20. února roku 1952.¹⁹²

Během domácích příprav probíhala diplomatická jednání v hlavním městě Korejské lidově demokratické republiky. Mimořádný zmocněnec R. Babka již koncem ledna roku 1952 oznámil ministru zahraničí Severní Koreje úmysl odeslat do severokorejského týlu vlastní nemocnici. Tento návrh se Severokorejčům velice líbil. Česká polní nemocnice měla být umístěna 35 kilometrů severozápadně od Pchjongjangu.¹⁹³ Zmocněnec R. Babka chtěl získat další informace od jiných spřátelených jednotek, jako byla například rumunská polní nemocnice. Avšak po návštěvě Rumunů byl velice zděšen z podmínek, ve kterých žijí.¹⁹⁴

¹⁹⁰ PILÁT, V., Českoslovenští vojenští lékaři, s. 135.

¹⁹¹ Zpráva o vyslání jedné CHPPN na pomoc lidové demokratické Koreji, VHA, MNO 1952, HT/ZS, kart. 254, sign. 100/1.

¹⁹² PILÁT, V., Českoslovenští vojenští lékaři, s. 136.

¹⁹³ PILÁT, V., Českoslovenští vojenští lékaři, s. 137.

¹⁹⁴ Zpráva čs. Chargé d'affaires z 8. 2. 1952, VHA, MNO 1952, Sekretariát ministra národní obrany, karton 10, sign. 94/1.

Následně se R. Babka vydal prověřit terén, kde by se československá nemocnice měla nacházet. Její umístění ve vesnici Só-gam nebylo zvoleno vhodně, protože by mohlo dojít k bombardování nemocničního komplexu, který se nacházel jen kousek od silnice, která byla pod neustálým leteckým bombardováním. Navíc prostory pro operační sál, lékárnu či dokonce ubytování personálu, bylo naprosto nevyhovující. Ve zmíněné lokalitě se nacházelo hned několik komplexů, nicméně ani jedna budova nevyhovovala evropským standardům, proto doporučil, aby se spolu s nemocničním vybavením vyslaly dva montované dřevěné domy.¹⁹⁵

Na konci února roku 1952 proběhla poslední porada mezi zástupci ministerstva zahraničí a ministerstva národní obrany s vyslancem Korejské lidově demokratické republiky. Během této porady se řešila především otázka podřízenosti polní nemocnice, zásobování zdravotnickým materiálem a pomocný personál. Nemocnice měla spadat pod severokorejské velení. Zdravotnický materiál bylo možno obstarat pouze z místních zdrojů, takže bylo potřeba přivést dostatečné zásoby hned při příjezdu a následně zajistit stabilní zásobování z Československa, přičemž jídlo mohlo být koupeno z Číny. Pomocný personál mohl být najat přímo na místě nemocnice.¹⁹⁶ Výsledkem jednání bylo potvrzení představ, že nebude možné spoléhat se na místní zdroje téměř v ničem.¹⁹⁷ Pro zajištění nerušeného chodu nemocnice po dobu tří měsíců bylo potřeba zvýšit její vybavenost, jak po stránce personální, tak především materiální. Na přelomu měsíce února a března se konaly dvě porady, na kterých se projednávalo množství materiálu, který musí být dodán a také ze kterého sektoru bude tento materiál dodán. Zda z civilního nebo armádního sektoru. Veškeré zásoby měly být uskladněny ve vojenských skladištích v Praze nejpozději do 10. března roku 1952.¹⁹⁸

¹⁹⁵ Zpráva čs. Chargé d'affaires z 26. 2. 1952, VHA, MNO 1952, Sekretariát ministra národní obrany, karton 10, sign. 94/1.

¹⁹⁶ Zpráva plk. F. Černého o jednání ze dne 25. 2. 1952. VHA, MNO 1952, Náměstek ministra (národní obrany) pro věci materiální (dále jen NM), karton 538, sign. 94/6.

¹⁹⁷ PILÁT, V., Českoslovenští vojenští lékaři, s. 139.

¹⁹⁸ Zpráva o přípravách k vyslání CHPPN, VHA, MNO 1952, HT/ZS, karton 254, sign. 100/1.

4.1 Odcestování prvního turnusu CHPPN

Během března roku 1952 muselo dojít ke kádrovým prověrkám. Člověk, který prošel prověrkou, mohl nastoupit na cestu do Koreje. Během tohoto prvního turnusu nebyl vystaven pas hlavnímu chirurgovi štábnímu kapitánovi Bedřichu Placákovi, který nesplnil kádrové podmínky. Později však odcestoval do Koreje jako velitel druhého turnusu.

Mezitím jeho kolegové dne 25. března opustili Prahu, nicméně bez cestovních dokladů, které musely být dodány letecky na hranice.¹⁹⁹ Výprava cestovala do Černé nad Tisou, kde měl být náklad přeložen na sovětské vagóny a poté pokračovat přes Čínu až do Severní Koreje.²⁰⁰ Již dne 1. dubna dorazila výprava do Moskvy.²⁰¹ Výprava se dopravila na hranice se Severní Koreou až 17. dubna roku 1952.²⁰² Na místo určení, do vesnici Sóga-mi dorazila první část výpravy dne 19. dubna. Druhá část byla vypravena 24. dubna a kvůli špatným komunikacím a leteckým silám OSN musela jet oklikou přes Anju a poté směrem na Pchjongjang a až 26. dubna tento náročný přesun skončil.

Českoslovenští lékaři byli umístěni v 56. severokorejské nemocnici s centrem v Sóga-mi, nepříliš vzdálené od Pchjongjangu. Nemocnice byla umístěna v kopcovitém terénu a rozložená v devíti vesnicích, mnohdy byla vzdálenost mezi jednotlivými středisky větší než 10 kilometrů. Nebylo možné zajistit nerušený chod nemocnice z důvodu blízkých pozemních komunikací, které byly mnohdy napadány letectvem.²⁰³

Během příjezdu československých lékařů byla situace v nemocnici katastrofální. Nemocnice se skládala z deseti oddělení. Celková kapacita se pohybovala mezi 2–2.200 pacienty a denně přibývali další. Transport pacientů byl zajištěn, kvůli nespolehlivé komunikaci, pouze pomocí dvoukolových vozíků tažených voly. Operace probíhaly na dvou operačních sálech, které byly od sebe

¹⁹⁹ Stížnost na vydání pasů v akci „K“, VHA, MNO 1952, Sekretariát ministra národní obrany, karton 14, sign. 94/1,

²⁰⁰ Zdravotnický materiál – polní nemocnice – odesílání, VHA, MNO 1952, HT/ZS, karton 330, sign.100/1.

²⁰¹ Zde si výprava musela prohlédnout sarkofág V. I. Lenina a shlédnout několik divadelních představení.

²⁰² Hlášení náčelníka o druhé části cesty. Andun, 18. 4. 1952, VHA, MNO 1952, Sekretariát, karton 14, sign 94/1.

²⁰³ PILÁT, V., Českoslovenští vojenští lékaři, s. 147.

vzdáleny čtyři kilometry, jen s pomocí zastaralého operačního vybavení.²⁰⁴

Spolupráce s korejským vedením se postupně zlepšovala, protože na československých lékařích závisela veškerá léčebná péče a samozřejmě i odpovědnost. Od doby mezi příjezdem do Severní Koreje a prvním hlášením byl zdravotnický personál plně vytížen. Počet operativních úkonů se pohyboval okolo deseti denně. Navíc se podařila vyřešit velká vzdálenost pacientů od operačních sálů, když došlo k jejich sestěhování pouze na tři oddělení, která byla od sebe vzdálena nejvýše pět kilometrů. Do začátku července se také podařilo vytvořit systém chatek umístěných v lesích, kam se přesunulo veškeré zázemí nemocnice, kde bylo dobře ukryto před letectvem Spojených národů. Stinnou stránkou věci bylo ovšem to, že nemocnice měla akutní nedostatek náhradních dílů, operačních nástrojů a systém dárců krve prakticky neexistoval.²⁰⁵

Během léta a podzimu roku 1952 pokračovali českoslovenští lékaři v zaběhnutém pořádku. Doktoři využili lehce zraněných pacientů, jako pracovní síly pro budování dalších zařízení nemocnice. Takto byly vybudovány dva nové operační sály, rentgenové pracoviště, obvaziště, lékárna a laboratoř. Dále byly postaveny tři obytné prostory pro pacienty. Začátkem listopadu roku 1952 bylo vystavěno asi 30 procent nemocničního areálu, ale stavba musela být přerušena kvůli nastupujícím mrazům a nedostatku pracovního materiálu a pracovní síly.²⁰⁶

Konec roku 1952 přinesl klidové období. Mnohem častěji než se střelnými rány se museli lékaři vypořádat se starými zraněními nebo lehkými úrazy. V listopadu bylo v nemocnici přijato 16 pacientů se střelným zraněním, v prosinci potom bylo hospitalizováno celkem 104 pacientů se střelným poraněním. Do této statistiky nebyla započítána jiná onemocnění, či vnitřní zranění.²⁰⁷

²⁰⁴ Soudobé hlášení o situaci CHPPN, Sogam 17. 7. 1952, VHA, MNO 1952, HT/ZS, karton 254, sign 100/1.

²⁰⁵ PILÁT, V., Českoslovenští vojenští lékaři, s. 153.

²⁰⁶ Hlášení plk. Mudr. Bartáka ze dne 10. 11. 1952, VHA, MNO, HT/ZS, karton 254, sign. 100/1.

²⁰⁷ Hlášení plk. Mudr. Bartáka ze dne 10. 1. 1953, příloha č. 1 – Hlášení hlavního chirurga, VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1.

Začátek roku 1953 byl pro lékaře spojen s denní rutinou. Změna nastala až v březnu roku 1953, když mělo proběhnout přestěhování nemocničního zařízení na nové místo. Velitel československé nemocnice plukovník Barták se tuto informaci dozvěděl od československého vyslance dne 1. března. Ihned došlo k prozkoumávání terénu, který byl vybrán pro nové umístění jednotky. Novým působištěm se měla stát vesnice Onsari v hlubokém týlu Severní Koreje. Nové umístění mělo několik předností. Dobrou pozemní komunikaci s blízkým městem Čičonem, velmi dobrá možnost maskování proti leteckým útokům a v případě prolomení severokorejských a čínských linií mohla být nemocnice velice rychle evakuována na území Číny.²⁰⁸ Na novém místě se opakovala stejná situace, jako v původní lokalitě. Nebyla zde vybudována potřebná infrastruktura pro správný chod nemocnice. Vše se muselo vybudovat na zeleném drnu. Severokorejská vláda navrhla, že dojde k vybudování potřebných objektů během dvou etap. Nejprve mělo dojít k vybudování 18 malých domků, kde by bylo zázemí pro pacienty a lékaře. Poté mělo dojít k přesunu pacientů a dobudování operačních sálů, které měly být umístěny do okolních skalních masivů.²⁰⁹ Avšak tento harmonogram se nepodařilo splnit.²¹⁰

Plukovníku Bartákovi vyvstaly v tuto chvíli dva důležité úkoly. Nejprve musel připravit přesun ležících a sedících pacientů do nové lokality. A poté připravit přijetí nové skupiny lékařů, která by vystřídala původní skupinu. Transport pacientů probíhal od 7. března a byl spojen s hromadným propuštěním uzdravených pacientů.²¹¹

Dne 26. března přicestovala druhá skupina československých lékařů vedená pplk. MUDr. Bedřichem Placákem.²¹² Předání materiálu proběhlo na přelomu března a dubna roku 1953. Nejprve formálně, jelikož byl veškerý materiál soustředěn na vlakovém nádraží v Sogami. Po jeho transportu mělo dojít k fyzickému předání.

²⁰⁸ Přemístění československé zdravotnické skupiny. Zpráva čs. charge d'affaires ze dne 6. 3. 1953, VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1.

²⁰⁹ Tamtéž.

²¹⁰ PILÁT, V., Českoslovenští vojenští lékaři, s. 158.

²¹¹ Hlášení plk. MUDr. Bartáka ze dne 7. 3. 1953, VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1.

²¹² Hlášení MUDr. Placáka o cestě skupiny a převzetí nemocnice. Sogam, 7. 4. 1953, VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1.

Původní skupina odcestovala zpět do Československa ve dvou transportech. První skupina se vrátila ze Severní Koreje 14. dubna roku 1953 a poslední lékaři přijeli do Československa až 28. dubna roku 1953.²¹³ Tím se dovršilo roční fungování první skupiny československých lékařů na korejském území. Po návratu domů obdrželi někteří členové výpravy severokorejská vyznamenání, po nichž následovala vyznamenání československá.²¹⁴

4.2 Druhá část československých lékařů během války v Koreji

Československá vláda o výměně zdravotního personálu rozhodla již dne 13. února roku 1953.²¹⁵ Početně byla tato skupina shodná s prvním turnusem a po prozkoumání jejich kádrových materiálů byla tato skupina sekretariátem politického výboru ÚV KSČ (Ústřední výbor Komunistické Strany Československa) schválena ve dnech 25. února roku 1953 a 31. března roku 1953.²¹⁶ Jak již bylo řešeno, hlavním velitelem se stal major MUDr. Bedřich Placák, kterému bylo znemožněno odcestovat již předešlý rok.

Přípravy na odeslání druhé skupiny lékařů proběhly mnohem rychleji než u jejich předchůdců. Přípravné operace probíhaly v druhé polovině února a poté dne 28. února roku 1953 byly oficiálně ukončeny. Z tohoto důvodu mohla první část odcestovat již dne 17. března roku 1953.²¹⁷ Skupina cestovala letecky přes Moskvu do Peking, kde přestoupila na vlak a již 26. března dorazili zdravotníci do Sóga-mi, kde se setkali s částí prvního turnusu.²¹⁸ Odtud se posléze obě skupiny přestěhovaly na nové místo československé nemocnice, jak již bylo zmíněno výše. Konečná etapa přesunu byla stanovena na den 7. dubna roku 1953, ale to se neuskutečnilo, protože českoslovenští lékaři nedisponovali nákladními vozidly, která byla přislíbena severokorejským velením. Takže přesun proběhl až dne 12. dubna roku 1953.²¹⁹

²¹³ Vystřídání skupiny zdravotníků, VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1.

²¹⁴ PILÁT, V., Českoslovenští vojenští lékaři, s. 159.

²¹⁵ Nemocnice ČSČK v Koreji- vystřídání, VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1-93.

²¹⁶ Odeslání skupiny československých zdravotníků do Koreje, VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1-93.

²¹⁷ Nemocnice ČSČK v Koreji, zahraniční příplatky, VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1-93.

²¹⁸ Hlášení mjr. MUDr. Bedřicha Placáka z 5. 4. 1953 o přeletu a převzetí inventáře nemocnice, VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1-93.

²¹⁹ Tamtéž.

Po náročném přesunu do Onsari začala aklimatizace lékařského personálu. Pro lékařské účely byla v Onsari pouze jedna chatka, takže přechodné bydliště lékařů bylo v místní škole.²²⁰ Již během dubna roku 1953 měla československá jednotka v péči 163 pacientů²²¹ a jejich počet se nadále zvyšoval. Jako v případě prvního turnusu byl první měsíc pobytu spojen především s budováním potřebného zázemí pro lékaře a jejich pacienty. V den, kdy poslal MUDr. Placák hlášení, se podařilo postavit devět improvizovaných chatek, které byly určeny především k operativním zákrokům a mimo to různá nemocniční zařízení, jako lékárna a podobně.²²²

Další etapa dostavby nemocnice probíhala velice zdlouhavě, zejména z důvodu nedostatku dřeva a pracovní síly. MUDr. Placák proto požádal československou vládu o zaslání dostatečného stavebního materiálu. Prakticky se obnovila původní myšlenka o zaslání dřevěných prefabrikovaných staveb spolu s dalšími zásobami do Severní Koreje. Mezi dny 18. – 27. května roku 1953 odeslala československá vláda z Jemnice vlak naložený potřebnými zásobami.²²³

Již od počátku června se rapidně zvýšila vytíženost lékařského personálu. Mezi dnem 1. června a 30. červencem bylo v nemocnici umístěno okolo 800 pacientů. Je nutné zmínit, že velení československé mise si nikdy otevřeně nestěžovalo na spolupráci se severokorejskými lékaři, nicméně v hlášení MUDr. Placáka stojí, že by se jim lépe pracovalo bez korejských kolegů.²²⁴ Z důvodu vytíženosti a nedostatečné spolupráce se severokorejskými lékaři musel MUDr. Placák požádat o doplnění zdravotního personálu. Jedinou posilou bylo pět pracovníků, kteří se dokázali rychle začlenit do této jednotky.²²⁵

Zlomovým dnem se pro československé lékaře stalo datum 27. července roku 1953, protože bylo podepsáno příměří mezi oběma válčícími stranami. Z toho důvodu mělo být další fungování nemocnice v Onsari zredukováno. Navíc

²²⁰ Hlášení náčelníka MUDr. Placáka o činnosti nemocnice ze dne 8. 5. 1953, VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1-93.

²²¹ Tamtéž.

²²² Tamtéž.

²²³ Přeprava materiálu do Koreje, VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1-93.

²²⁴ Hlášení náčelníka nemocnice MUDr. Placáka ze dne 27. 5. 1953, VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1-93.

²²⁵ Nemocnice ČSČK v Koreji - zahraniční příplatky, VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1-93.

se koncem července objevila informace prostřednictvím maďarského velvyslance v Koreji, že by mělo dojít k dalšímu stěhování nemocničního areálu.²²⁶

Důležitá jednání mezi vládami Československa a Severní Koreje proběhla v srpnu roku 1953, když vznesla Severní Korea požadavek na rozšíření zdravotnické pomoci Čechoslováků v Koreji. Podle představ severokorejské vlády měla být zřízena centrální nemocnice v každém regionu. Tato pomoc se netýkala pouze Československa, ale i ostatních států, které přispěly svými lékaři do Severní Koreje. Novým místem, kde měli být umístěni českoslovenští lékaři, bylo město Čon-džin²²⁷ na severovýchodu Severní Koreje poblíž Vladivostoku.

Nemocnice v městě Čon-džinu byla velikým překvapením pro československé lékaře, jelikož to byla na severokorejské poměry moderní patrová budova, která nebyla moc poničena válkou (příloha č. 1).²²⁸ Konečný souhlas se setrváním československé lékařské mise v Koreji padlo až v říjnu roku 1953.²²⁹

Během diplomatických jednání o setrvání nemocnice v Koreji, byla nemocnice v Onsari z velké části zredukována. Byli propouštěni pacienti, zastavila se její výstavba a probíhaly další přípravy na stěhování, které se uskutečnilo mezi dny 15. a 18. října roku 1953.²³⁰ Od konce října se hlavním pracovním místem stal Čon-džin, kde se však museli lékaři zaobírat se stále stejnými materiálními a personálními problémy. Navíc MUDr. Placák ve svém hlášení ze dne 23. listopadu roku 1953 referoval o neuvěřitelně špinavém prostředí a nedostatečných hygienických podmínkách. Dále se zaobíral špatnou pracovní morálkou, která prakticky znamenala, že většinu úklidových a stavebních prací dělali českoslovenští lékaři sami.²³¹

²²⁶ Hlášení náčelníka MUDr. Placáka o činnosti ze dne 28. 7. 1953. VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1- 93.

²²⁷ Hlášení MUDr. Placáka ze dne 28. 8. 1953. VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1-93.

²²⁸ PILÁT, Vladimír, *Českoslovenští vojenští lékaři v korejské válce II*, in: Historie a vojenství, 43, 1994, 3, s. 98.

²²⁹ Tamtéž, s. 99.

²³⁰ Hlášení náčelníka pplk. MUDr. Placáka ze dne 23. 11. 1953. VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1-93.

²³¹ Tamtéž.

Během prosince roku 1953 došlo k transformaci postavení československé nemocnice v Koreji. Ministerstvo národní obrany přenechalo odpovědnost za činnost nemocnice ministerstvu zdravotnictví. Od prosince roku 1953 byl nabírán zdravotnický personál především z civilního sektoru pod patronátem ministerstva zdravotnictví. K této výměně došlo hlavně z důvodu ukončení bojových operací na poloostrově. S tím byla spojená i samotná péče o pacienty, kteří byli převážně civilisté mající klasická onemocnění. Druhá skupina se po svém vystřídání vrátila zpět do Československa. Zde byla opět některým členům udělena severokorejská a československá ocenění.

4.3 Repatriační a dozorčí komise neutrálních států

Poslední velkou účastí československých vojáků byla nejprve RKNS a poté i DKNS. Repatriační komise byla uvedena v platnost dne 8. června roku 1953 v Panmunjonu, když byla podepsána dohoda o válečných zajatcích.²³²

Tato dohoda určovala podmínky, za jakých došlo k výměně válečných zajatců. Hlavními aktéry v této komisi bylo Československo, Indie, Polsko, Švýcarsko a Švédsko. Komise měla hlavní stan umístěný na demarkační linii v těsné blízkosti Panmunjonu. Jedinou a nejdůležitější činností bylo navrátit válečné zajatce. Veškeré zacházení se zajatci mělo proběhnout na základě *Ženevské konvence*. Nesmělo být proti nim užito násilí.²³³

Je zcela zřejmé, že členové československé repatriační komise museli být prověřeni StB. Již od konce června roku 1953 byly prováděny kádrové prověrky na navržené členy repatriační komise. Například Ing. Jaroslav Marek nebyl vybrán do repatriační komise, protože ho jeho spolupracovníci považovali za snadno ovlivnitelného a tím pádem snadno zmanipulovatelného.²³⁴

²³² *Agreement of Prisoner of War*, in: *The American Journal of International Law*, 47, 1953, 4, s. 180.

²³³ Tamtéž, s. 181.

²³⁴ Seznam osob navržených MZV jako repatriační komise pro Koreu - zaujetí stanoviska HS-StB z r. 1953, Archiv bezpečnostních složek (dále jen ABS), Velitelství státní bezpečnosti Praha, Spisy HS StB 1953, 310-111-16.

Hlavním úkolem československé repatriační komise bylo, aby fungovala v sounáležitosti se zájmy Čínské lidové republiky a Korejské lidové demokratické republiky. Hlavní představitel československé části repatriační komise byl Dr. L. Šimovič, který měl propůjčenou hodnost plukovníka. Většina účastníků repatriační komise byly civilní osoby, a proto jim byly vojenské hodnosti propůjčovány.²³⁵ Repatriační komise fungovala až do 21. února roku 1954.²³⁶

Mnohem důležitější z hlediska účasti československých občanů v Koreji, byla účast Československa v DKNS, která vznikla na základě podepsání příměří ze dne 27. července roku 1953. Úvahy o vytvoření kontingentu, který by byl nasazen v Koreji, probíhaly již v roce 1952, během prvních rozhovorů o příměří. Avšak až v roce 1953 došlo k vytvoření této jednotky. Československá delegace odcestovala do Severní Koreje v červenci roku 1953 a již 1. srpna se ujala svých povinností.

Základními povinnostmi tohoto útvaru bylo dohlížet na dodržování příměří, dohled na transport zbraní v regionu a zamezení transportu nových zbraní. Nejprve byla DKNS rozdělena na deset stálých a deset pohyblivých skupin, ale později se jejich počet redukoval. Již v roce 1955 na pouhých pět skupin a roku 1956 byly úplně zrušeny skupiny pohyblivé, takže se vycházelo pouze z hlášení, která byla oběma konfliktními stranami adresována pro DKNS.²³⁷

Do DKNS byli nasazeni vojáci z povolání, civilní pracovníci a také vojáci v záloze.²³⁸ Tato skupina odcestovala do Koreje pod záminkou mimořádného vojenského cvičení. Opět jako v případě repatriační komise bylo vše podřízeno přísnému utajení. Prověření Státní bezpečností nařídil přímo náčelník vojenské kontrarozvědky pplk. Josef Stavinoha.²³⁹

²³⁵ KOLEKTIV AUTORŮ ÚDV (Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu), *Aktivity československých institucí v jihovýchodní Asii v době korejské a vietnamské války*, in: TÁBORSKÝ, Jan, *Securitas Imperii 9. Sborník k problematice zahraničních vztahů čs. komunistického režimu*, Praha 2002, s. 10.

²³⁶ Závěrečná zpráva Repatriační komise neutrálních států, in: *Rudé právo*, 34, 1954, 53, s. 4.

²³⁷ KOLEKTIV AUTORŮ ÚDV, *Aktivity*, s. 11.

²³⁸ Tamtéž.

²³⁹ Seznam vojenských osob v záloze k prověření, které mají odejet s vojenskou delegací do Koreje z r. 1953, ABS, Velitelství státní bezpečnosti Praha, Spisy HS StB 1953, 310-111-8.

Většina lidí, které chtěl pplk. Stavinoha kádrově prověřit, touto kontrolou prošla. Ovšem spisy archivu bezpečnostních složek zachycují osoby, které velitelství StB raději nedoporučilo na vycestování do Koreje. Důvody k tomuto kroku se většinou zakládaly na nepotvrzených informacích, na sousedských klepech a také na postavení rodinných příslušníků v rámci komunistické strany. V materiálech jsou údaje, které musely být velice dlouho a pečlivě shromažďovány. U jedné osoby je uvedeno, že dotyčný, než nastoupil na základní vojenskou službu, doslova pronesl „že se na to vysere, že něco vyfoukne, aby nemusel sloužit.“²⁴⁰

Po vojenské stránce se služba DKNS do roku 1957 postupně omezila, ale s tím souvisel vzestup politické aktivity. Již v březnu roku 1957 byla podepsána dohoda mezi ministerstvem národní obrany a ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvo zahraničí převzalo odpovědnost za fungování DKNS. Nicméně se o specializované úkoly spojené především s výzbrojí a rádiovým spojením stále staralo ministerstvo národní obrany.²⁴¹ Během roku 1957 nadále docházelo úpadku DKNS. V Panmunjonu zůstali pouze: samotná komise, sekretariát, představitelé členských států a velitelství DKNS. Tím se prakticky nemohlo zaručit plnění cílů, které DKNS měla.

Československo a poté i Česká republika setrvaly v DKNS do dne 5. března roku 1993, když muselo ministerstvo zahraničí stáhnout Českou účast z DKNS. Stalo se to kvůli neuznání českého vojenského představitele do DKNS.²⁴² Tím skončila dlouholetá účast českých zástupců v demilitarizované zóně na Korejském poloostrově.

²⁴⁰ Seznam vojenských osob v záloze k prověření, které mají odejet s vojenskou delegací do Koreje z r. 1953, ABS, Velitelství státní bezpečnosti Praha, Spisy HS StB 1953, 310-111-8.

²⁴¹ KOLEKTIV AUTORŮ ÚDV, *Aktivity*, s. 11.

²⁴² SMETÁNKA, Tomáš, *Neutrální Československo. Čtyřicet let v komisi pro dohled nad průměřím v Koreji*, in: *Mezinárodní politika*, 34 2010, 6, s. 11.

5 Závěr

Při psaní této práce jsem se snažil využít všechny dostupné zdroje k danému tématu. Zajímavým aspektem bylo procházet jednotlivé publikace, které byly sepsány americkou armádou, jelikož přesně mapují jednotlivé boje v Koreji. V diplomové práci jsem se zaměřil především na první rok korejské války, po němž se obě strany rozhodly vést válku zákopovou. Problematickým bylo, že zatímco představitelé obou stran rokovali o příměří, tak na frontě se stále tvrdě bojovalo o jednotlivé body. A právě tyto bojové operace trvaly další dva roky, než došlo k podepsání příměří, nicméně pro nastínění korejského konfliktu nejsou důležité. Právě rozhovory o příměří otevřely otázku, jaká bude situace po válce.

Československá účast v konfliktu se ukázala být jako velice přínosná, jelikož českoslovenští lékaři provedli mnoho úspěšných operativních zákroků. Bylo nutné pracovat v prostředí, které neodpovídalo jejich tehdejšími standardům. Spolupráce se Severokorejci se na závěr ukázala jako velice obtížná. I přes to se ukázalo, že českoslovenští lékaři vyslaní do Koreje byli velice šikovní.

Přes veškerý a nesporný úspěch, kterého lékaři v Koreji dosáhli, musím konstatovat, že vyslání nemocnice bylo spíše aktem politickým nežli humanitárním. Celá korejská expedice měla být přísně utajená před veřejností, přesto zmínka v tisku měla vést k pozitivnímu ovlivnění veřejného mínění.

Činnost spojená v rámci neutrálních komisí se mnohdy neobešla bez konfliktů a hádek, avšak obě strany, jak komunistická tak kapitalistická zjistily, že političtí nepřátelé jsou také jen lidé. Nešťastné ukončení členství v DKNS bylo spojeno s uzavřením konzulátu v Severní Koreji roku 1994. Ten byl po deseti letech obnoven.

Výsledky korejské války jsou z hlediska pomyslného vítězství nejasné. Jižní Korea přežila komunistický nápor. Spojené státy americké potvrdili svou pozici supervelmoci. Severní Korea byla po válce velice zničenou zemí, dále napojení na Sovětský svaz a Čínu nepřinesl velkou hospodářskou pomoc. Pokud srovnáme obě korejské země, tak rozdíl je patrný na první pohled. Z jižní Koreje se po válce stala moderní země, díky výrazné pomoci Spojených států amerických. Po vojenské stránce nedošlo ke změnám, protože se hranice ustálila na stejném místě, kde byla původně. Je důležitou otázkou jak se budou vyvíjet vztahy mezi Severní Koreou a okolními státy.

6 Seznam použité literatury

Nepublikované prameny:

Vojenský historický archiv (dále jen VHA), Ministerstvo národní obrany 1952 (dále jen MNO), Hlavní týl/ Zdravotnická správa (Dále jen HT/ZS), karton 254, sign. 100/1.

VHA, MNO 1952, Sekretariát ministra národní obrany, karton 10, sign. 94/1.

VHA, MNO 1952, Sekretariát ministra národní obrany, karton 14, sign. 94/1.

VHA, MNO 1952, Náměstek ministra pro věci materiální, karton 538, sign. 94/6.

VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1.

VHA, MNO 1953, HT/ZS, karton 330, sign. 100/1-93.

Archiv bezpečnostních složek (dále jen ABS), Velitelství státní bezpečnosti Praha, Spisy HS StB 1953, 310-111-16.

ABS, Velitelství státní bezpečnosti Praha, Spisy HS StB 1953, sign. 310-111-8.

Archiv kanceláře prezidenta republiky, KPR – protokol T (tajné), 1945–1963, karton 72, sign. T2764/49.

Publikované prameny:

U. S. DEPARTMENT OF STATE, *The Record on Korean Reunification, 1943-1960*, Department of State Publication 7084, Far Eastern Serie, Washington 1960.

Agreement of Prisoner of War, in: *The American Journal of International Law*, 47, 1953, 4, s. 180–186.

Speech on the Far East, Central Intelligence Agency [online], [cit. 16. 2. 2017]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/1950-01-12.pdf>.

The Korean war Armistice Agreement, [online], [15. 4. 2017], Dostupné z: http://www.usfk.mil/Portals/105/Documents/SOFA/G_Armistice_Agreement.pdf

Literatura:

ALEXANDER, H. Joseph, BARLETT, L. Merrill, *Námořní pěchota za studené války. Obojživelný boj 1945–1991*, Praha 2014.

- ALEXANDER, H. Josef, *Battle of the Barricades. U. S. Marines in the Recapture of Seoul*. Washington D. C. 2000
- APPLEMAN, E. Roy, *South to the Naktong. North to the Yalu*, Washington D. C. 1992.
- BALLARD, R. John, *Operation Chromite. Counterattack at Inchon*, in: Joint Force Quarterly, 2001, 28, s. 31–38.
- BROŽ, Ivan, *Říkali mu D'Artagnan*, Praha 2010.
- BOOSE, W. Donald, *Over the Beach. US Army Amphibious Operations in the Korean War*, Kansas 2008.
- BOOSE, W. Donald, Fighting while Talking. The Korean War Truce Talks, in: OAH Magazine of History, The Korean War, 14, 2000, 3, s. 102–116.
- CATCHPOLE, Brian, *Korejská válka 1950–1953*, Praha 2003.
- DVORCHAK, J. Robert, *Korejská válka 1950–1953. Dějiny konfliktu očima korespondentů Associated Press*, Brno 1996.
- GUGELER, A. Rusell, *Combat Actions in Korea*, Washington D. C. 1987.
- JANOŠ, Jiří, *Dokonale utajená Korea*, Praha 1997.
- FAUTUA, T. David, *The "Long Pull" Army. NSC 68, the Korean War, and the Creation of the Cold War U. S. Army*, in: The Journal of Military History 61, 1997, 1, s. 93–120.
- FUNG, Allen, *Testing the Self-Strengthening: The Chinese Army in the Sino-Japanese War of 1894-1895*, in: Modern Asian Studies, Special Issue: War in Modern China 30, 1996, 4, s. 1007-1031.
- HOPKINS, F. Michael, *Debate and New Approaches in Cold War History*, in: The Historical Journal 50, 2007, 4, s. 913– 934.
- CHO, Myung Hyun, *Korea and the Major Powers. An Analysis of Power Structures in East Asia*, Seoul 1989.
- IYENAGA, Toyokichi, *Japan's Annexation of Korea*, in: The Journal of Race Development 3, 1912, 2, s. 201-223.
- KOH, B. C., *Dilemmas of Korean Reunification*, in: Asian Survey 11, 1971, 5, s. 475-495.

KOURA, Jan, *Americká strategie zadržování a její počáteční formulace v letech 1946-1950. Od Kennanova partikularizovaného přístupu k univerzalizmu NSC-68*. In: KOVÁŘ, Martin- DRŠKA, Václav (edd.), *Kapitoly z obecných dějin. Panu profesorovi s láskou...*, Praha 2014, s. 281-294.

KUBIAK, Krzysztof, MAKOWSKI, Andrzej, *Korea 1950–1953. Boje na moři*, Praha 2004, 210 s.

GORDENKER, Leon, *The United Nations, the United States Occupation and the 1948 Election in Korea*, in: *Political Science Quarterly* 73, 1958, 73, s. 426-450.

GREENWOOD, Sam, *Frank Roberts and the 'Other' Long Telegram. The View from the British Embassy in Moscow, March 1946*, *Journal of Contemporary History* 25, 1990, 1, s. 103–122.

HOPKINS, F. Michael, *Debate and New Approaches in Cold War History*, in: *The Historical Journal* 50, 2007, 4, s. 913–934.

KOLEKTIV AUTORŮ ÚDV (Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu), *Aktivita československých institucí v jihovýchodní Asii v době korejské a vietnamské války*, in: TÁBORSKÝ, Jan, *Securitas Imperii 9. Sborník k problematice zahraničních vztahů čs. komunistického režimu*, Praha 2002, s. 7–59.

KOURA, Jan, *Americká strategie zadržování a její počáteční formulace v letech 1946-1950. Od Kennanova partikularizovaného přístupu k univerzalizmu NSC-68*. In: KOVÁŘ, Martin- DRŠKA, Václav (edd.), *Kapitoly z obecných dějin. Panu profesorovi s láskou...*, Praha 2014, s. 281-294.

LEE, Chong-Sik, *Politics in North Korea: Pre-Korean War Stage*, in: *The China Quarterly* 14, 1963, Apr.-Jun., s. 3-16.

LEE, Chong-Sik, *Kim Il-Song of North Korea*, in: *Asian Survey* 7, 1967, 6, s. 374-382.

MALKASIAN, Carter, *Korean war 1950–1953*, Wellingborough 2001.

MONTANDON, W. Joshua, *Battle for the Punchbowl. The U. S. First Marine Division's 1951 Fall Offensive of the Korean War*, Texas 2007.

MONTROSS, Lynn, *U. S. Marine Operations in Korea 1950–1953. Volume III, The Chosin Reservoir Campaign*, Washington D. C. 1957.

MONTROSE, Lynn, *U. S. Marine Operations in Korea 1950–1953, Volume IV, The East-Central Front*, Washington D. C. 1962.

- MOSSMAN, C. Billy, *Ebb and Flow, November 1950 – July 1951*, Washington D. C. 1990.
- NA, Sang Hyung, *The Korean-Japanese Territorial Dispute Over Dokdo/Takeshima*, Monterey 2007.
- NÁLEVKA, VLADIMÍR, *Stalinova hra o zemi Jitřní svěžesti. Korejská válka 1950–1953*, PRAHA 2008.
- OTINERU, K. Lyle, *Honor and Courage. The United States 8th Cavalry at Unsan, North Korea, 30 October – 4 November 1950*, Honolulu 2010.
- OUTLAND, T. James, *General Matthew B. Ridgway and Army Design Methodology during the Korean War*, Leavenworth 2012.
- PILÁT, Vladimír, *Od Osanu po Tedžon. První tři týdny bojů US-Army v Koreji*, in: *Historie a vojenství*, 47, 1998, 3, s. 3–37.
- PILÁT, Vladimír, *Českoslovenští vojenští lékaři v korejské válce I.*, in: *Historie a vojenství* 43, 1994, 2, s. 132–161.
- PILÁT, Vladimír, *Českoslovenští vojenští lékaři v korejské válce II.*, in: *Historie a vojenství*, 43, 1994, 3, s. 89–106.
- REARDEN, L. Steven, *Council of War. A History of Joint Chiefs of Staff 1942–1991*. Washington D. C. 2012.
- SIMMONS, H. Edwin, *Over the Sea Wall. U. S. Marines at Inchon*. Darby 2000.
- SMITH, R. Charles, *U. S. Marines in Korean War*, Washington D. C. 2007.
- SMETÁNKA, Tomáš, *Neutrální Československo. Čtyřicet let v komisi pro dohled nad příměřím v Koreji*, in: *Mezinárodní politika*, 34 2010, 6, s. 9–12.
- STEWART, W. Richard, *American Military History Volume II. The United States Army in a Global Era, 1917–2003*, Washington D. C. 2005
- STEWART, W. Richard, *The Korean War. The Chinese Intervention*, Washington D. C. 2000.
- STEWART, W. Richard, *X Corps in Korea, December 1950*, Leavenworth 1991.
- TREAT, J. Payson, *China and Korea 1885-1894*, in: *Political Science Quarterly* 49, 1934, 4, s. 506-543.

YUFAN, Hao, ZHIHAI, Zhai, *China's Decision to Enter the Korean War. History Revisited*, in: *The China Quarterly*, 1990, 121, 94–115.

Korea Reborn. A Grateful Nation Honors War Veterans for 60 Years Of Growth, North Dakota Department of Veterans Affairs 2013, [Online], [cit. 27. 3. 2017].
Dostupné z: <https://www.nd.gov/veterans/files/resource/Korea-Reborn-Book.pdf>.

Periodika:

Lidové noviny

Rudé právo

Chicago Tribune, 30. 6. 1950, [online], [cit. 28. 2. 2017]. Dostupné z: <http://archives.chicagotribune.com/1950/07/30/page/5/article/no-retreat-we-stand-or-die-walker-orders>.

Internetové zdroje:

Public Policy Program Digital Archive

Truman Library and Museum

The International Churchill Society

7 Přílohy

Nemocnice v Čongdžinu

8 Resumé

In this work I approached the first year of war on the Korean peninsula. At first I focused on the development of the period after the end of the Second World War, as the result was the Korean War. The emergence of two separate power units has created several places in the world where the power of both superpowers has come together. One such place was the Korean peninsula. The diplomatic sources, the Soviet Union, North Korea, and China provide us with proof of the preparations for a warfare aimed at uniting the peninsula.

The first year of this war was closest to this set goal. In the summer of 1951, however, the front line stabilized and no major displacements were made. There was a series of talks on the ceasefire, which was interrupted several times. During these interviews, there were further clashes. Fighting the insignificant points that served only as leverage in negotiations.

The Czechoslovak military mission sent in 1952 was a great success, not only that physicians had to cope with conditions but also managed to operate with minimal loss of life skillfully. However, I must add that this mission was just a political act. At the then representatives of the Czechoslovak Communist Party, it was impossible to look for humanitarian motives.